

**Naročnina**  
Dnevna izdaja  
za državo SHS  
mesečno 20 Din  
polletno 120 Din  
celoletno 240 Din  
za inozemstvo  
mesečno 35 Din  
polletno 210 Din  
celoletno 420 Din  
za inozemstvo  
mesečno 50 Din, za  
inozemstvo 100 Din

# SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

**Ceneoglasov**  
1 stolp, peti vrsta  
malloglas po 150  
in 2 D, večji oglasi  
nad 45 mm v širini  
po Din 2-50, večji  
po 3 in 4 Din, v  
uredniškem delu  
vrstica po 10 Din  
in pri večjem g  
naročilu popust  
Izide ob 4 zjutraj  
razen ponedeljka in  
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III  
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana  
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo  
telefon šte. 50, upravljalstvo šte. 325

**Političen list za slovenski narod**

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6. Celokupni  
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349  
za Inserate, Sarajevski št. 7563, Zagreb  
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

**Največja pesnitev Dante:  
Divina Commedia se bo nocoj  
videla v skioptičnih slikah ob  
8. uri zvečer v Ljudskem domu!**

## Licemerci.

»Jutro« je list, ki gradi vse svoje delo na nerazodnost, omejenost in nepoučenost svojih bralcev, kajti le tako je mogoče razlagati njegov predrzni odgovor na naš torkov uvodnik »Smrtni udarec«. Mi smo z nepobitnimi dejstvi ožigosali herostratsko delo centralističnih režimov v naših socialno političnih zavodih in sedaj pride »Jutro«, se postavi v pozo največjega poštenjakoviča, hinavsko zavije oči in kleveta SLS, češ ta je instalirala »seljaški« RR režim, ona je soodgovorna, dokler je vladal PPŽ režim, ki da so bile vse njegove skrbi, zmožnosti in ljubezen posvečeni v prvi vrsti socialni politiki!

Tako je mogoče govoriti samo popolnim nevednežem, ki demokratskemu papirju vse verjamejo. Pametni ljudje pa vedo, da kar imamo v Sloveniji pozitivnega socialnega skrbstva, je izključno le delo onih avtonomnih slovenskih deželnih vlad, v katerih je imela odločilno besedo SLS in edinole SLS je tudi bila, ki se je v Belgradu z vsemi svojimi močmi zavzemala za resnične interese naših socialno političnih zavodov in za delavske pravice. Vso krivdo za propad in uničenje naše socialne politike pa nosi SDS, ker je dobivala naša socialna politika najusodnejše udarce tedaj, ko so imeli njeni eksponenti v rokah ministrstvo za socialno politiko, ali so bili pa vsaj soodločilno činitelj v vladi. Težka sočrva pa leži tudi na voditeljih naše socialne demokracije, ki so pri vseh teh uničujočih ukrepih SDS ostali popolnoma pasivni, samo da so za kulisami iztržili od SDS kaka udobna mesta za svoje priganjaje. To dokazati ni prav nobena težava.

Vsi najglavnejši štirje socialno politični zakoni so bili ustvarjeni in uzakonjeni v dobi, ko sta vodila ministrstvo za socialno politiko dr. Kukovec in dr. Zerjav. In da so ti zakoni neizmerno poslabšali dotedanje stanje v naših socialno političnih zavodih ter na vseh koncih prikrajšali dotedanje pravice slovenskega delavstva, ve vsak otrok. Slovenska bolniška blagajna je izgubila vso samostojnost, z njenimi milijoni, ki so se naložili v bankah, katere so blizu SDS, je začela neomejeno razpolagati od SDS ministrov imenovana družba njenih in socialističnih eksponentov, v zavodu je bil instaliran birokratizem, ki kriči o upravnih nesposobnostih SDS ter požira ogromen del vseh tako težko plačnih prispevkov. Delavstvo pa je izgubilo odločilen vpliv na upravo svoje lastne imovine, česar mu ni upala oporekati niti Avstrija. V posredovanju dela je bila uničena tako vzorno poslujoča organizacija slovenskih posredovalnic za delo, zaradi centraliziranja onemogočena vsaka izpopolnitev, ubila vsaka iniciativa in ukinjena najpotrebnejša sredstva tako, da ji je nesposobni centralizem onemogočil sploh vsako ustvarjalno delo, ker odločilni činitelj sploh pojma niso imeli, kaj je posredovalnica za delo in kak smisel ter smoter ima. Ljubezen SDS do socialno političnih zavodov je šla tako daleč, da ministrstvo za socialno politiko tedaj, ko ga je vodil »demokrat«, n. pr. niti naravnost smešno nizke najemnine za uradne lokale ljubljanske posredovalnice ni hotelo plačati, zaradi česar je bila tudi deložirana. Iz delavske zbornice, ki bi morala biti, kar je menda več kot samo po sebi umevno, avtonomna delavska korporacija, so naredili čisto enostaven organ ministrstva za socialno politiko, ki lahko z njo pomete kakor mu drago. Na pozitivne socialno politične zakone se »državotona« SDS sploh ozirala ni in iz njenega naročja so izhajale naravnost protizakonite odredbe in naredbe, večino izvršilnih naredb k najvažnejšim delom zakonov še do danes nimamo, čeprav je bila v zadnjih petih letih SDS skoraj ves čas v vladi. In kaj naj rečemo o gorostasnem dr. Zerjavovem pravilniku o bratovskih skladnicah?

Skratka: pod protisocialno in upravno popolnoma nesposobno roko SDS je morala od avtonomnih slovenskih deželnih vlad ustvarjena in zasnovana socialna politika propasti popolnoma, »seljaški« RR koaliciji je pa ostala priljubljena žalostna slava, da ji je zadala še »milostni sunek«, dočim so socialdemokratski voditelji brezbrzično asistirali takemu »skrbstvu« dosežanih režimov za naše delavstvo ter se pekali in tepili za udobna me-

## Velik fiasko radičevcev v Dalmaciji.

Split, 7. januarja. (Izv.) Radičevci so hoteli organizirati dve veliki manifestaciji svoje stranke v Dalmaciji. V Splitu so sklicali javno skupščino svoje stranke za večerajnji praznik. Vsled nerazpoloženja ljudskih mas proti radičevcem se je vodstvo stranke ustrašilo in v zadnjem trenutku zbor odpovedalo. Sestali

so se samo maloštevilni zaupniki in zborovali za zaprtimi vrati. — V Sinju so radičevci hoteli izrabiti proslavo 1000letnice hrvatskega kraljestva v svoje strankarsko-agitacijske svrhe. Ko je za to zaznal narod in opozicionalne stranke, so proslavo bojkotirali. Zato tudi ta namera radičevcev ni uspela.

## Pašić odpotoval v Cavtat in Monte Carlo

Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Včeraj popoldne je bil ministrski predsednik Nikola Pašić pri kralju v avdijenci. Po avdijenci se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je Pašić poslovil od ministrov in jim priporočal zvesto in pošteno delo. Zvečer je odpotoval v Cavtat. Od tam bo najbrž odpotoval v Monte Carlo, da se pozdravi. Pašićevo zdravstveno stanje se je namreč v zadnjem času precej poslabšalo in je treba, da se opomore. Iz Pa-

šićeve okolice se je izvedelo, da se Pašić pred sestankom narodne skupščine ne bo vrnil. Do tega časa so odložene vse kombinacije o nameravani rekonstrukciji. Ravnotako se ne da pričakovati, da bi prišlo preje do spremembe v političnem položaju. — V Belgradu vlada popoln mir vsled praznikov. O političnem položaju so razpravljali ob priliki čestitanja v zasebnih hišah.

## Madjarski škandal.

**MADJARSKI FAŠISTI SO PRIPRAVLJALI DRŽAVNI UDAR. — POLICIJA IZKUŠA ZAKRIVATI ZVEZE PONAREJEVALCEV Z DRŽAVNIMI FUNKCIONARJI. — FRANCIJA ENERGIČNO NASTOPA. — PREISKAVE NA WINDISCHGRAETZOVEM POSESTVU IN GEOGRAFSKEM INSTITUTU.**

Budimpešta, 7. jan. (Izv.) Državno pravdnitvo bo jutri predlagalo sodišču, naj se nad premoženjem vseh osumlencev radi afere s ponarejenimi franki, zlasti pa nad imetjem princa Windischgraetza, postavi sekvester. — Osumljenci so politično zelo različno orientirani. Jankovics je legitimist Winkler sploh ni političen, Olchvary je pripadatelj »Prebujajočim se Mažarom«, Raba je judovskega pokolenja itd. Vsi osumljenci so zasledovali sebične namene, poleg tega pa se da pri zasliševanju ugotoviti, da so zasledovali tudi politične momente.

Budapešta 7. jan. (Izv.) Mažarska policija se na vse kriplje trudi, da odvrne sum, da bi bili v zvezi s ponarejevalci 1000 frank. bankovcev merodajni državni uradniki in funkcionarji. Ravno v tem pogledu obstajajo velika nasprotja med izjavami zaprtega policijskega šefa Nadossyja in Ludvika Windischgraetza. Ludovik Windischgraetz je pri ponovnem zaslišanju korigiral svojo prvotno izjavo in namignil, da se niso tiskali franki v državni tiskarni, ampak na njegovem posestvu Sarospatak. Kljub temu krožijo v javnosti vesti, da ima vsa afera veliko politično ozadje in da je knez Windischgraetz dal svojo drugo izjavo le pod pritiskom. V opozicionalnih in vladnih krogih smatrajo, da se bo z vso afero bavil parlament, ki je odgojen do 19. januarja. Policija je poslala na Windischgraetzovo posestvo detektive, ki naj izvedejo hišno preiskavo in ugotove, da je bila v kletih Windischgraetza zveza gradnja delavnica za falzificiranje frankov. Diplomatski krogi tega koraka mažarske policije ne smatrajo resnim.

Budimpešta, 7. januarja. (Izv.) O Gombösu so se širile v inozemskih listih vesti, da je odpotoval na deželo, od koder koraka s svojimi četami proti Budimpešti. Te vesti se uradno demantirajo. Gomböse namreč leži bolan v Budimpešti.

Budimpešta, 7. januarja. (Izv.) Narodni poslanec Ullan izjavlja, da je bil deset dni v Opatiji, kjer se je zdravil, in da ni v nobeni zvezi s ponarejevalci frankov in da bo vse tiste časopise, ki ga dolže kakršnih koli zvez s ponarejevalci, tožil.

Budimpešta, 7. januarja. (Izv.) Princ Windischgraetz je pri zasliševanju izjavil, da je po obstoječih zakonih res kriv, nikačor pa ni kriv pred zgodovino, ker ga nacionalni interesi in vzpostavitev velike Madjarske opravičujejo k takemu dejanju. Kakor se zatrjuje, je Nadossy vedel, kje se bankovci tiskajo, Jankovics pa ni vedel za ponarejanje. Ravno tako tudi ni vedel, da se nahajajo v kovčku, katerega se je uradno zapečatilo za odposiljatev v inozemstvo, ponarejeni franki.

Budimpešta, 7. januarja. (Izv.) Policija se zelo trudi, da bi ugotovila, kje so se tiskali ponarejeni franki. Vse institute, ki bi prišli v poštev, je zasedla policija in jih preiskuje. Med drugimi je policija zasedla kartografski institut. Od uslužbencev, ki so tam nastav-

sta v socialnopolitičnih zavodih. Tako je in nič drugače.

Če pa »Jutro« miha nadaljevati to debato, smo od srca radi pripravljeni.

rokih. Oni so pač nameravali na Madjarskem uvesti fašistovsko strahovlado in diktaturo in v zvezi z enakimi organizacijami v drugih državah zanesti krvavi teror tudi v sosedne države. Vsekakor so bili madjarski fašisti že v zelo živahnem stiku z Rimom.

### DEMANTI.

Madrid, 7. jan. (Izv.) Oficialno se demantirajo vse vesti o kakršnihkoli poskusih, da bi se najstarejši sin bivšega cesarja, Oto, vpostavil za ogrskega monarha.

## Kdo je falzificiral dinarje?

Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Policija neumorno nadaljuje preiskavo proti falzifikatorjem 1000dinarskih novčanic. Vsa preiskava je še tajna in policija ne daje javnosti nobenih poročil. Pač pa je vsa afera že toliko pojasnjena, da moremo s sigurnostjo soditi, da so se falzifikati izdelovali v inozemstvu, in sicer v eni izmed sosednjih držav. Družba je imela spretno organizirano tihotapstvo in razpečevanje v naši državi. Uradnik zagrebske policije dr. Bogdanović je odpotoval v Italijo, kjer so bili izdelani po vsej verjetnosti klišeji za falzifikate. Zaprti Mate Madonić je priznal in izjavil, da so se falzifikati izdelovali deloma v naši, deloma pa v eni izmed sosednjih držav. Zaprti osumljenci v Brinju so povedali, da so bili falzifikati izdelani v Nemčiji.

### NAŠ FINANČNI MINISTER GRE V AMERIKO.

Pariz 7. jan. (Izv.) Finančni minister države SHS dr. Stojadinović je danes s svojim spremstvom zapustil Pariz in odpotoval v Ameriko.

### NAŠ DOLG V FRANCIJI 1 MILIJARDA 738 MILIJONOV FRANKOV.

Pariz, 7. jan. Jugoslovanski finančni minister dr. Stojadinović je zaključil razgovore za ureditev dolgov kraljevine SHS v Franciji. Celokupni dolg znaša eno milijardo 738 milijonov frankov. V ta znesek so vračunani tudi dolgovi bivše kraljevine Crne gore. Dr. Stojadinović je priredil na čast francoskemu ministru Doumeru svečan obed.

### POTRES V ZAGREBU.

Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Danes ob tri četrti na tri smo čutili tukaj slab potresni sunek. Geodinamični zavod je dal sledeče obvestilo: Danes ob 2. uri 40 min. 48 sek. so seizmografski aparati zaznamovali potresni sunek. Epicenter je oddaljen 40 km. Smer zapad-severozapad. Potresni sunek je bil podoben onemu 1. januarja, le da je bil veliko slabši. Epicenter potresa 1. januarja je bil oddaljen 150 km in je valovil v smeri zapad-jugozapad. Smer potresa se je torej premaknila proti severu. Danes ob 5. uri 90 sekund je sledil še en prav lahak potresni sunek. Izpolnila se je torej napoved dr. Belarja, da bodo novoletnemu potresu sledili še nadaljni sunki.

### V GRUZU SE JE POTOPILA ITALIJANSKA LADJA.

Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Po vesteh iz Dubrovnika je prišlo v luki Gruz do velike katastrofe. V pristanišču je bil italijanski parobrod »Audace«, čigar kapetan se imenuje Francesco Pappa. Trčenje se je zgodilo tako, da je dubrovniška ladja »Petka« z veliko brzino privozila v pristanišče in zadela ladjo »Audace« v sredino v trebuh in jo preklala na dvoje. Ladja »Audace« se je potopila, moštvo pa se je rešilo. Škoda je ogromna. Dubrovniška ladja »Petka« je ostala nepoškodovana.

### VEZUV JE MIREN.

Rim, 7. jan. (Izv.) Ravnatelj vezuvske opazovalnice prof. Malagra je izjavil, da ne pomeni zadnji izbruh Vezuva nobene nevarnosti za okoliško prebivalstvo.

### ZELEZNISKA NESREČA.

Pariz, 7. jan. (Izv.) V podzemeljski železnici sta trčila dva vlaka. Mrtvih je bilo 28 oseb.

Pariz, 7. januarja. (Izv.) Senatska zbornica je sprejela zaupnico za Briandov kabinet.

Berlin, 7. januarja. (Izv.) Zbornica je danes izvolila socialnega demokrata Haasa za predsednika.

## Papež Pij XI., fašizem in slovenski „svobodomiselni“ tisk.

Naša inteligenca, v kolikor se zbira okoli »Jutra« in z njim vred izpoveduje fašistovska načela o nacionalizmu in državi, je imela te dni obilo prilike, da se zgraža. Zgraža nad katoliško cerkvo — ki jej je tako neizrečeno na srečo! — in nad njenim poglavarjem papežem Pijem XI. Ta papež se je izpozabil tako daleč, da je odobril in pohvalil — fašizem! To je storil v svojem nagovoru v tajnem konzistoriju dne 15. decembra 1925. Tako je zapilo »Jutro« tiste dni in se ni nehalo zgražati nad tem do današnjega dne. Z njim pa se je, kakor rečeno, zgražalo vse, kar pri nas fašistično misli, leze ino gre. Vsega tega sicer ni prav veliko, a toliko vendar, da napravi nekaj vrišča in prahu. Zato je že potrebno, da na podlagi tistih papeževih izjav samih — avtentičnih namreč in ne po fašistovskih virih pobranih — pokažemo, kako si v resnici stojita nasproti Pij XI. in fašizem.

Saj pameten človek niti za hip ni mogel pomisliti, da bi papež zastopal o čemerkoli isto stališče, kakor ga zastopa jugoslovanska edinstveno-nacionalna elita, ki ji je glasilo »Jutro«. Da — »Jutro« samo se je temu ne samo čudilo, ampak se je zgražalo nad tem in papeža žigosalo, češ, da je kršil svojo zavzeto nalogo, ki jej je cilj bratstvo in ljubezen med narodi in stanov. S tem je »Jutro« nehote temeljito obsodilo svoje lastno stališče, obenem pa se je obsodilo s tem, da se je v svojem boju proti katolištvu zopet enkrat poslužilo sramotnega orožja — laži.

Pred seboj namreč imamo avtentično besedilo papeževih nagovorov v gori navedenem konzistoriju. Ta nagovor fašizma ne le priznava in ne hvali, marveč ga v podrobnostih graja, načelno pa brezpogojno obsodja in odklanja.

Pij XI. je v svojem nagovoru uvodoma naglasil blagoslovljeni potek sv. leta in njegove sadove. Nato pa je zavrnil vesti (ki jih je širil italijanski tisk, posebno fašistovski, češ da je papežovo stališče pod fašistovskim režimom popolnoma normalno in zadovoljivo in da je »Rimsko vprašanje« toliko kot rešeno) o sedanjem položaju sv. stolice kot nesrečni. Priznal je sicer, da je »javni obrat redno in točno funkcioniral«, da so se romarji »o tem obratu in funkcioniranju pohvalno izrazili«, da ta red v obratu »tudi ni odrekal v dneh zločinov nakane«, katere napopolnjuje papež »z žalostjo«. (Brzjavek naših državnikov Mussolinij ob tej priliki so zvenele vse gorečnejše!) Dalje je papež jasno izrazil, da je fašistovska vlada, ko je skrbela za vzoren obrat tekoma sv. leta, to storila iz čisto praktičnih nacionalno-državnih razlogov: zato, ker so se merodajni krogi »zavedali odgovornosti, ki so jo nosi pred celim svetom...« Ti krogi so pokazali, da se jasno zavedajo, »kakaj zahtevajo interesi in čast dežele in večnega mesta«. Papež hvaležno priznava, kar se je v zadnjem času tudi drugače storilo za vero (da se je v šole vrnil križ in verouk in da se je veri tudi v javnem življenju vrnila čast).

Potem pa nadaljuje: »Toda ko vse to priznavamo, moramo tudi dostaviti, da še nikoli ni moglo toliko vernikov iz vseh dežel na svetu po lastnem opazovanju ugotoviti, kakor so to storili sedaj, da položaj poglavarja katoliške cerkve niti iz daleka ni tisti, ki najvišji avtoriteti, s katero je poverjen poglavar svet obsegajoče, na svoj način popolne družbe, pripada in je zanje potreben«. Verniki so se

mogli Kristusovemu namestniku približati le na ta način, da so »prestopili prage, ki jih sam, dokler trajajo sedanje razmere, ne more in ne sme prestopiti«.

Primerjajmo s tem, kar je napisalo »Jutro« na papežev naslov! »Jutro« je vpilo, da se je papež »pobotal s fašizmom«, da je sedaj padla bajka o »vatiškem jetniku«, da sedaj ljudje lahko spoznajo, koliko je držati na papežev besede, kako Rim hujša množice, nato pa sklepa prijateljstvo s tistimi, proti katerim je vernike hujškal itd. itd., kakor pač le »Jutro« zna.

To pa še ni vse. Pij XI. je v tem svojem nagovoru, v katerem je pravično in modro priznal, kaj je fašistovska vlada storila dobrega, z njim tudi v drugem oziru obračunal. Na nedvoumen način je obsodil fašistovske zakone in odredbe, s katerimi se kršijo državljanske svoboščine in preprečuje verski pouk, ker se v šolah zabranjuje materni jezik drugorodnih državljanov. Še več: papež je obsodil in odklonil tudi temeljna načela fašizma!

Papež je namreč v svojem nadaljnjem govoru rekel:

»Dasi po zasluženju priznavamo vse, kar more preprečiti ali vsaj oslabiti razredne boje in podrediti delavnost različnih razredov obli blaginji, nas vendar globoko žali, da se v teh zadnjih dneh ko so se sklepali še novi gospodarski in narodni zakoni, ni vpošteval niti se vdejavil, kakor bi bila dolžnost, katoliški nauk in katoliška akcija, in to v stvarih, v katerih bi bilo vpoštevanje tega nauka in te akcije potrebno. Kajti so svoboščine, ki jih mora katoliška cerkev braniti in zahtevati, ker je po svojem nauku in svojem utroju prav tako nasprotna tisti anarhiji, v katero vodi in potezata liberalizem in socializem, ki ju je oba brezobzirno obsodila — kakor je nasprotna tistega političnega nazora, ki smatra družbo in državo kot da sta sami sebi namen in more, da ne rečemo s fatalno gotovostjo mora voditi do tega, da individualne in posebne pravice z nič manj nesrečnim izidom žrtvuje in poseda.«

To je stališče Pija XI. nasproti fašizmu. Papež torej ni samo javno obsodil nacionalnih krivic, ki jih fašizem dela — tu sta mišljena brez vsakega dvoma slovansko Primorje in nemški del Južnih Tirol — marveč tudi njegova politična in socialna načela, ki prav tako kakor socializem uničujejo svobodo. In papež je prvi in edini suveren, ki je tako javno obsodil principe fašizma! Ali se jih je kdaj upala obsoditi kakšna jugoslovanska vlada, v kateri je opetovano sedel g. dr. Žerjav? Sicer pa sploh drugače biti ne more, kakor da poglavar katoliške cerkve obsodi, kar ni prav. Saj je tudi že Pijev predhodnik v javnem pismu škofu Bartolomeju na najodločnejši način obsodil krivice, ki jih dela fašizem slovenskim in hrvatskim vernikom, obžaluje, da sv. stolica žal nima tiste svobode, da bi mogla te krivice preprečiti z vso svojo močjo. Nasprotno pa g. Ninčič še nikoli ni javno protestiral proti krivicam, ki se našemu življenju gode v Italiji in g. dr. Žerjav, ko je bil minister, tudi ne. Klevetati papeža, to pa svobodomiselni tisk zna. Če bi bilo »Jutro« drugačen list, nego je v resnici, najsi tudi še tako liberalen, bi svoje trditve popravil. Tako pa se moramo zadovoljiti pač s tem da ga z njegovo lažjo postavimo na sramotni oder.

## Avstrijski škofje o kapitalizmu in socializmu.

Avstrijski škofje so izdali zelo pomenljivo okrožnico socialne vsebine. Sklicujejo se na okrožnico papeža Pija XI., ki opozarja na notranji razdor, kateri ogroža varnost držav. »Razredni prepri se je zajedel kakor poguben tvor v srca narodov. Na eni strani strasne želje po blagostanju, na drugi strani ljudje, ki krčevito drže svojo last. Ustavlja se delo, ljudstvo se upira, uvajajo se prisilne naredbe v splošno kvar. Nevarnost je tem večja, ko se ljudstvo udeležuje v širni meri državnega življenja. Nemir se je polotil vseh, vse je nezadovoljno, nikjer ni medsebojnega umevanja. Nihče se ne mara pokoriti, dela se izogiba vse, na mesto podjetnosti in dela sta stopili nemarnost in lenoba, na mesto redu, ki je pogoj miru, beganje in onemoglost. Podjetja, meščanska delavnost propadajo, trgovina se ustavlja, znanost in umetnost pešata, človeška družba vidno nazaduje v barbarstvo.«

Naslanjaje se na papežovo okrožnico naglašajo avstrijski škofje:

Socialnega zla naše dobe je kriv kapitalizem.

»Ni res, da katoliška cerkev pridiguje samo delavcem pokorščino in potrpežljivost ter da podpira podjetnike in denarno oblast. Od Klementa iz Aleksandrije do Benedikta XIV. je cerkev prepovedovala jemati obresti od posojil, nikjer in nikdar cerkev ni negovala kapitalizma. Še Leon XII. obsodja »požrešno odeduštvo«. Benedikt XV. obsodja v cerkvenem zakoniku vsakotako odeduštvo pogodbo in izkoriščevanje pri plačah. A ljudje hočejo biti prosti, hočejo obogatiti, ne oziraje se na božje

zapovedi. Moderna doba je vzrasla, pravijo, iz neoviranega razvoja vseh sil. Kapitalizem se je razpasel tudi po katoliških državah.

Jasno je, da veleindustrija ni kaka nesreča, tudi kreditna organizacija ne, in da delavec služi plačo, ni nič hudega; pogubno je pa začelo: iščimo najprej bogastva in vse dobro se nam bo dalo! Poguba je, da kapitalizem ni zadovoljen s tem, da zadovolji obstoječe potrebe. Industrija hoče obogatiti, zato se izmišljajo vedno nove potrebe in ponujajo naprej nove udobnosti. Na potrebe delavca se pri tem nič ne misli. V tovarne so se pritegnile ženske in otroci na življenske potrebe delavca, na njegove verske dolžnosti, na njegovo družinsko življenje se ni nič mislilo. Prepričala je postala plača delavca, njegova duša je zapadla hujšemu siromaštvu. Leon XIII. je že svaril, da bodo delavci postali nemirni, ako se jim jemlje vera in časno blagostanje. Kapitalizem je zatrl v ljudeh zavest, da smo vsi otroci božji. Če ljudje ne poznajo več samozatajevanja, če ne znajo krotiti svojih nagnov, če ne poznajo ne Boga ne bližnjika nobeno družabno življenje ni mogoče. Družina, narod in država morajo propasti. Monopoli in trsti delajo cene brez ozira na pravico. Vojška, mir in prevrat — vse služi velekapitalu, in ljudska beda njegovo oblast le utrjuje. Banke so povsod zavladale in dokler traja ta oblast, ne pomaga delavcem nobena postava. O Babilonu se pravi: »Tvoji trgovci so bili tvoji veliki« in ob tvoji čaravnosti so zablodili vsi narodi.« Lastniki denarja vladajo svet in uživanje je čar, s katerim zavajajo narode.

Borba delavstva za enakopravnost v družbi je upravičena.

Podjetnik naj z delavcem postopa kakor s kristjanom, naj se zaveda, da mu je dolžan pravično plačo. Naj se zaveda, da je dolžan delavca ljubiti kakor brata ter ga spoštovati in mu pripoznavati enakopravnost. Kdor ima kaj premoženja, naj se ga poslužuje v občo korist in naj drugim vsvarja priložnost dela. Vsi smo dolžni delati in imamo pravico do dela. Na mesto divje spekulacije naj stopi skrb za varno delo. Bogatin naj se ne udeja razkošju, da bo kaj imel za dobre namene. Krščansko ljudstvo naj bi bilo eno srce in ena duša. Mamonistični kapitalizem je izval boljše življenje in pristo gospodarstvo prisilni red. Delavci so postali nemirni, zaželeli so po dostojnem človeškem življenju, po družini, po svetnem blagostanju, po varni eksistenci. Delavec ne mara več biti izročen kapitalizmu, zato se združuje: prava ljubezen do bližnjega naj to razume. Delavec hoče biti v družbi enakopraven z drugimi stanov, vedo, da le delo dela naravo plodovito. Delavec hoče upliva v javnem življenju, da pride do svoje pravice: tudi to je treba umeti. V delavcih se je vzbudilo vroče poželenje po družinski sreči. »Kdor se ne zavzema za zatirano ljudstvo, lahko miselno greši zoper sebe in zoper državo« (Leon XIII.), to tembolj, ker se revolucionarni agitatorji polaščajo delavske politike, ki jo pretvarjajo v boj zoper katoliško cerkev.

Leon XIII. je pozival škofo: »Skrbite, da sinovi katoliške cerkve ostudni zvezi socializma ne bodo pristopili in da se ne bodo upali kakorkoli podpirati ga.« Za občevarje v socialni demokrati veljajo besede svetlega Pavla do Korinčanov: »Ne vlečite v enem igu z brezverci! Kaj imate pravica in brezbožnost skupnosti? Kaj ima luč s temo? Kako se družita Kristus in Belial? Kakšno skupnost imata vernik in brezverec? Kako se naj postavljajo maliki v tempelj? Idite proč od njihove družbe in ločite se od njih, ne dotikajte se gnilobe« (II, Kor. 6, 15).

Socialdemokratska država bi pomenila največje trinoštvo.

Škofje se posebno spominjajo socialnega vprašanja med kmečkim ljudstvom. Kmečke posle svarijo, naj ne pričakujejo boljših časov od socialne demokracije. Gospodarji pa naj v duhu pravice in krščanske ljubezni urede delavske razmere. Brez državne oblasti, ki se zaveda, da je Bogu odgovorna, ni varnega reda. Socializem pa hoče vpostaviti oblast, ki ni odgovorna nikomur in bi se morala, ako se hoče vzdržati, posluževati sile. Socialistična država bi bila država brez Boga, brez cerkve, a zatrla bi se v nji vsa prostost. Blodna je misel, da se more v državi s silo vse urediti in da bi se dalo s silo uravnano gospodarstvo držati. Državni socializem, ki s silo urejuje ne samo gospodarsko, marveč tudi duševno življenje, zlasti šole, bi bil nezmožno trinoštvo.

Zato je Leon XIII. rekel, da je socializem »smrtonosna kuga«. Grozovita prevara je delavcu jemati vero in mu obetati odrešitev od prevrta. Mnogi državniki so imeli vero za zgolj zasebno stvar, a brez vesti se ne more gospodariti, vest pa izvira iz verskega življenja. Cerkev goji v ljudeh mir, socializem pa vnema sovraštvo. K miru vodi samo pravica in ljubezen. Z otroškimi prijatelji deluje socializem v pogubo otrok. Kapitalistični vrag se ne more izganjati s socialističnim belceubom. Socializem nas ne bo oprostil, vpostavil bi trinoštvo in grozno strahovlado. Varujte svoje otroke pred »prijatelji otrok«! Socialna demokracija ljudi sili otroke odtegovati veri. Rešitev duše pa je več nego vse dozdnevni dobiček socialnodemokratskih organizacij.

Delavci, varujte se socialne demokracije!

Varujte delavci svoj zakon in svojo družino, ki jo socialna demokracija hoče razdreti. Ne tirajte ljudstva v pogubo s prosto ljubeznijo in prokletim omejevanjem števila otrok. Varujte se pogubnega upliva socialističnih časnikov, ki vnašajo v vaših sreih sovraštvo zoper Boga. Ti sojejo nevero po delavcih in družinah. Varujte se socialističnih društev in organizacij. S strahovanjem vas sili v svoja društva, pomagajte sami, da se to strahovanje zavrne. Kdor se vpiše v ta društva, podpira sovražnika katoliške vere. S svojim denarjem delavci podpirajo socialistični časopisje in vedno težje bo priti iz te sužnosti. Veliko delavcev je v socialističnih organizacijah le prisiljenih in o nasprotstvu zoper vero ne marajo nič vedeti! Ali kateri častni dobiček bi odtehtal zlo, ki se širi po socialističnih društvih?

Krščanski delavec, tvoj prostor ni med socialistimi demokrati, ne v socialističnih strokovnih zvezah, ne med komunisti, najmanj med boljševiki. Socialna demokracija je pogubna tebi in družbi. Odločiti se je treba, dvigniti se in uvrstiti se v krščansko organizacijo. Drugi stanov pa naj priznajo vaše pravice in naj vam pomagajo.

Pogubnost brezbožnega socializma.

Socializem obeta delavcem raj na svetu, v resnici pa je ta le materialistično umevanje židovskega mesijanstva. V socializmu ni rešitve. Rusija nam kaže, kaj pomenita socializem in boljševizem. Vsemu svetu preti od tam veliko zlo in morebiti se pogreza vsa evropska kultura. Plutokracija si je nagromadila krivične lasti, last se je med ljudmi krivično razdelila, toda zmota je trditi, da človek nima

pravice do lasti, da je last, ki se je pravično pridobila, le tatvina. Lastninska pravica je utemeljena v naravi, brez nje ne bi bilo ne miru v človeški družbi ne sreče v družini. Socializem je zavrgel zakon: lahko, ker se ta v javnosti ne pripoznava kot zakrament, ker je delavcem skoroda zabranjen. Blodnja in zmota je, zanikovati stanovsko ureditev družbe ter prisvajati vso oblast delavcem. Zmota je, pričakovati napredka brez dela, s silo. Vsaka doba si mora sama ustvariti obliko svojega gospodarstva, veleindustrija svoje oblike še ni našla. Tu ne pomaga nič ščuvanje in zahtevanje; vse je treba skupno preudariti. Leon XIII. zahteva: »Različna mnenja so človeška usoda. Veščaki naj se posvetujejo o sporih, vprašanih mirno in stvarno, ponižno in v medsebojnem spoštovanju.« Delavska zahteva, uplivali na gospodarstvo po delavskih zbornicah in delavskih svetih je upravičena, ako ostane v pravih mejah in ne krši pravice podjetnikov. Medsebojno razmerje naj bi bilo prešinjeno od ljubezni do bližnjega, ki vsakomur rada daje, kar je njegovega. Škofje priporočajo složno delovanje delodajalcev in delavcev v pravični skupnosti. Podjetnik naj se zaveda, da je on odgovorni voditelj, da je dolžan služiti delavcem po Kristusovih besedah: »Kdor je med vami gospodar, naj bo služabnik vseh.« Delavci pa naj bi z dobro voljo, z vestnostjo, s zvestobo in zmernostjo pomagali, da se premagajo današnje težave.

## Shodi SLS

Maribor, desni breg. Dne 1. t. m. se je vršil shod v Framu in 3. t. m. shod v Spodnji Polskavi. Oba shoda sta bila zelo dobro obiskana. Z velikim zanimanjem je ljudstvo sledilo poročilu poslanca g. Stefana Faleža in je izreklo njemu in Jugosl. klubu popolno zaupanje. V Framu je bila sprejeta glasno resolucija: »Izrekamo slovesno, da smo brez izjeme s svojimi škofi v boju za svetlinje svete cerkve in vere.« Hvalevredno je delo naših zaupnikov v Framu in Sp. Polskavi; omenim med drugim uglednega in neumornega našega pristaša, gospoda Ferd. Lesnika v Framu. — Prihodnje nedeljo na 10. t. m. bo shod SLS v prijaznem Limbušu pri Mariboru. Obširno poročilo o političnih in gospodarskih razmerah nam da narodni poslanec g. Falež. Prosimo zaupnike, da pripravijo pravočasno vse potrebno za shod.

Krka pri Slučni. 3. jan. t. l. je imel poslanec Brodar dobro obiskan shod, na katerem je opisal žalostno stanje našega kmeta v novi državi in popisal borbo naših poslušalcev za zboljšanje. Na shod so prišli tudi samostojneži s svojim voditeljem gostilničarjem Borštnikom z namenom, da bi shod motili. Povedali so sami, da njihov poslanec Pucelj do sedaj ni prav delal; odobravaljo pa njegov pristop k Radiču. Poslanec Brodar jim je dokazal, da je Puceljevo delo tudi sedaj poguba za našega kmeta, ker z vladnimi poslanci glasuje za večje davke in vsa druga bremena. »Ne verjamem, če glasuje, ker nisem bil v parlamentu« je dejal Borštnik, drugi samostojneži so mu za to krilatko ploskali. Žalostno! — Naši možje so šli zadovoljni domov s sklepom: še bolj trdno bomo skupaj držali!

Dobropolje. V nedeljo, dne 27. dec. 1925. se je vršil pri nas občni zbor Km. Zveze. Udeležba je bila izredna. Govoril je na občnem zboru tudi poslanec Škulj, ki nam je pojasnil sedanji politični položaj. Sprejele so se nekatere resolucije, med njimi se je izrazilo popolno zaupanje Jug. klubu za pošteno, častivredno dosedanje delo. Udeležili so se zboru tudi nasprotniki, ki so molče pritrjevali govornikovim izvajanjem in se razhajali precej poparjeni ker so uvideli, da le SLS koraka po pravi poti.

## Iz prosvetnega ministristva.

Te dni se je vršila v prosvetnem ministristvu konferenca vseh nadzornikov, referentov in načelnikov. Razpravljali so o novem načrtu za osnovne šole in o reorganizaciji dela v ministristvu v zmislu politike štedenja. Med drugim se dosedanjim umetnostni oddelek preosnuje v navaden odsek, ki mu bo načeloval najstarejši nadzornik. — O novem načrtu za srednje šole se skliče konferenca še tekom januarja; med drugim se povabijo na konferenco zastopniki obeh proforskih organizacij v Jugoslaviji.

## Morilca Erzbergerja so prijeli.

Gradec, 7. januarja. (Izv.) Policija je zaprla nekega Heinricha Schulza, ki je baje morilec Erzbergerja. Po opisih, ki jih ima policija, bi bil aretiranec pravi. Pri ponovnem zaslišanju je izjavil, da se piše Heinrich Vogt in da nima nič opraviti z umorjenim Erzbergerjem. Preiskava se bo nadaljevala.

## PANGALOS PROTI KOMUNISTOM.

London, 7. jan. (Izv.) General Pangalos je danes v Atenah izjavil, da bo nadaljeval borbo proti komunistom, ki so zadnje mesece v Grčiji vodili zelo živahno propagando. Glede zunanje politike je izjavil, da bo ostala smotista.

# Dnevne novice

★ Novi potresni sunki. Danes zjutraj, 7. januarja t. l., ob 5. uri je bil v Logatcu zopet močan potresni sunk. Od novega leta do danes se večkrat ponavljajo lahni potresni sunki.

★ Ilustriranega Slovencea posamezne številke lanskega letnika se še dobe v nekaj izvodih. Na to opozarjamo posebno one cenj. naročnike, ki bi radi celoten letnik.

★ Napredovanja pri poštini upravi v Ljubljani. Kakor smo svoječasnoročali, so je napredovanje v višje skupine pri ljubljanski poštini upravi nekoliko zavleklo. Ukazi in dekreti za II. skupino II. kategorije so prišli ravno za Božič. Iz III. skupine v II. skupino II. kategorije so napredovali sledeči poštini in brzojavni uradniki: Štamcar Milan, Kampjut Lavoslav, Masle Budivoj in Jereb Franc vsi pri poštne in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani. Križaj Evgen, Mayer Valerijan, Hofman Edvard, Dular Josip in Luznar Mihael vsi pri pošti Ljubljana 1. Bano Karel pri vzdrževalnem odseku v Ljubljani. Kraker Alojzij, Sajina Ivo, Weber Gabriel in Puppis Viljem, vsi pri pošti Ljubljana 2. Verdir Josip pri pošti Ljubljana 7. Pri pošti Maribor 1 Klinar Vladimir, Endlicher Evgenija pri pošti Ribnica na Dolenjskem, Eilez Franc pri pošti Slovenjgradec, Krolnik Viktor pri pošti Poljčane, Wagner Viktor v Konjicah, Drakulše Franja v Zalcu, Straus Mihael v Rajhenburgu, Stupar Regina v Dol. Logatcu, Orthaber Ivan v Slovenski Bistrici, Pavšič Franc na Krškem, Kambiš Ivan v Metliki, Eržen Vincencij v Moravčah, Avser Karel v Jesenicah na Gorenjskem, Učakar Franc v Semiču, Slavec Ivan na Laškem, Klasinc Franc v Račjem in Braz Adolf pri pošti Prevalje. Istotako so napredovali sledeči poštini upravniki: Čuš Jakob pri pošti v Murski Soboti, Javor Franc pri pošti v Trzinu, Rabič Ivan pri pošti Škofja Loka, Učakar Anton pri pošti Ljutomer in Treven Viktor pri pošti Bled 1 in Zgur Vinko pri pošti Dolnja Lendava.

★ Dr. Milan Vidmar je na mednarodnem šahovskem turnirju v Hastings dosegel 1. in 2. mesto ex aequo s svetovnim mojstrom Aljechinom. Dr. Vidmar se bo udeležil tudi mednarodnega turnirja na Semeringu.

★ O potresa na Brezjah smo prejeli z ozirom na našo tozadevno notico sledeče pojasnilo: Ni res, da so padali na tla svečniki in da so možiki zbežali iz hiše, ko so čuli Bobkovo mlatel ob priliki potresa. Res je, da smo čutili potres ob 7.5, ali da bi pa kdo bežal iz hiše, pa nam Brezjanom ni znano.

★ Velika nesreča. Na Silvestrov večer je vozil Janez Kacin, oženjeni hlapec pri trgovcu Francetu Telban v Sovodnju, sod vina 750 l iz Škofje Loke. Okoli 10 zvečer je prišel na slabo vgrajeno ozko cesto in padel v Soro. Janču Kacinu je zlomilo hrbet in je bil takoj mrtev. Ob konja sta se ubila in tudi sed se je razbil ter je vse vino izteklo. Ponesrečenec je bil pošten in priden mož, ki je služil 20 let pri trgovini Telban. Zapuščena vdova in dva nepreskrbljena otroka. — Te velike nesreče krivca slaba cesta. Ob povednji v Poljanski dolini je ta del ceste voda odnesla. Naredili so potem zasilno cesto, ki je na mestu, kjer se je zgodila nesreča, tako ozka, da se s težavo prene voz. Na eni strani je breg, na drugi voda. Škarpa se podira. Ob vodi ni nobenih držajev. Ker so vasi, ki rabijo to cesto, 30 km oddaljene od Škofje Loke, vozijo vozniki večinoma ponoči. Nujno zahtevamo, da se ta cesta takoj razširi po predpisih in se opre mi z varnostnimi držaji, drugače so podobne nesreče neizogibne. Ako se ne naredi takoj zanesljiva škarpa ob Sori, bo prva večja povodenj ta del ceste gotovo odplavila.

★ Ogenj v Ambrusu. Dne 30. decembra ob pol 10 zvečer je nastal v Primlvasi pri Kovaveh ohenj. Začel je goriti hlev in preden je mogla priti pomoč, se je vžgala tudi hiša. Sumimo, da je zažgala zlobna roka. Pihal je močan veter in je bila velika nevarnost za 25 številki broječe vas, kjer je večina poslopj lesenih in s slamo kritih. Požarna bramba iz Ambrusa je bila hitro na licu mesta. Posrečilo se je gasilcem ogenj pogasiti in preprečiti, da so izvrstno delali, le cevi so bile prekratke, da bi segle od vode do ognja, poleg tega so pa še puščale vodo, tako da mora društvo misliti na nakup novih cevi, če hoče s pridom nastopiti pri drugem požaru. Sicer pa društvu vsa cast in priznanje za požrtvovalen trud!

★ Zagrebško mestno posojilo. Kakor poročajo zagrebški listi, se odpravlja župan Heinzl ponovno v Belgrad zaradi večjega posojila. V tem pogledu so se baje sedaj šanse v Belgradu izboljšale in zagrebška mestna občina dobi od Državne hipotekarne banke 20, pa vsaj 15 milijonov dinarjev. S tem denarjem bi začela občina nemudoma zidati mala stanovanja.

★ Bolniški strežniki zadavili bolnika. Te dni je med vožnjo v Stenjevec na vlak umrl 40-letni umobolni kmet L. Tomašević. Ko so njegovo truplo na prosekuri v Zagrebu pregledali, so dognali, da je bil Tomašević zadavljen. Tomaševića sta bila spremnila v Stenjevec dva bolniška strežnika, ki sta sedaj neznano kam pobegnili.

★ Iz uredništva »Slov. Naroda«. Dosedanji glavni urednik »Slov. Naroda« g. Rasto

Pustoslemšek izjavlja v današnji številki, da je sprejel ponudbo konsorcija »Jutro«, da prevzame vodstvo direkcije listov tega konsorcija in da z ozirom na to odlaga glavno uredništvo »Slov. Naroda«.

★ Pebežnil je iz Trbovelj delavec Franc Stefančič iz Koroške Bele. Odsel je sodelavcu Anžurju dobro ohranjeno obleko, vredno 700 Din in pa Ivanu Juncu okrog 100 Din za hrano.

★ Lovro Krmelj, ki leži v celjski bolnici hudo bolan, nas naproša, da z ozirom na tozadevne svoječasne notice v listih pojasnimo, da on ni izvršil cerkvene tatvine, kakor se je poročalo. Kakor smo se na podlagi uradnega spričevala deželne sodnje v Ljubljani, oddelek VIII., od 16. decembra 1925 prepričali, je bil Lovro Krmelj tega od državnega pravdnictva res osumljen in tožen, preiskava proti njemu pa se je ustavila, ker ni bilo vzroka za nadaljnje sodno preganjanje.

★ Protestni shod proti davčni preobremenitvi Slovenije bo na Jesenicah v nedeljo 10. t. m. ob 3 popoldne v restavracijskih prostorih gospoda Tancarja. Na shodu bo poročal predsednik Zveze hišnih posestnikov g. Ivan Frelj o novi davčni reformi in davčnih razmerah v naši državi, zlasti v Sloveniji. Na shod so vabljeni vsi hišni in zemljiški posestniki iz Jesenic, Koroške Bele in okolice, kakor tudi drugi davkoplačevalci. Obenem bomo protestirali proti previsokim davkom Slovenije. Po protestnem shodu se vrši redni občni zbor društva hišnih posestnikov za Jesenice, Koroško Belo in okolico. K obilni udeležbi vabi odbor.

★ Vozne olajšave za dijake. Uradni list z dne 19. septembra 1925 št. 88 objavlja izpremembe in dopolnitve v pravilniku o voznih olajšavah na železnicah v državni eksploataciji. Te izpremembe so se izkazale sedaj kot pomanjkljive, da ne rečem naravnost — krivične. Tam namreč pravi: »Člen 98. se črta in nadomešča s tem besedilom: Dijaki vseh državnih in drugih javnih šol, priznani po državi, uživajo dvakrat na leto popust 50 odstotne redne tarife. Pripomnim naj, da so uživali preje dijaki ugodnost 75 odstotnega popusta redne tarife trikrat na leto, ako so se izkazali z ubožnim listom, brez njega pa trikrat na leto ugodnost 50 odstotnega popusta. Če nova naredba (M. S. štev. 25.451 z dne 7. 9. 1925) ne loči več siromašnih in premožnih, je to končno stvar gospoda prometnega ministra, ki s tem kaže, da socialna politika našega dijaštva ne pozna. Vendar — bodi! Je pa še nekaj drugega, kar so tiče posebej naših visokošolcev. Za dijaka je smatrali vsakega, ki je na državni ali javni, po državi priznani šoli vpisan. Imamo pa tudi dijake, ki niso vpisani nikjer, pa so vendar — dijaki! To so absolventi visokih šol, ki imajo zadostno število semestrov, a ne izpirov. Ti so v gimnazijem oziru pomoči bolj potrebni nego hodorolci. Saj vemo, da so redki tisti, ki bi v roku osmih semestrov odslužili predavanja in napravili izpite. Trpka pot našega študenta je dovolj znana in je ni treba tu še posebej opisovati. Čim pa slušatelj na univerzi po preteku osmih semestrov prejme absolutorij, ni več dijak, ako se ponovno ne imatrikulira in inkskribira. Slednje je zanj na eni strani brez pomena, na drugi pa je združeno s stroški (imatrikulacija, vpis, tiskovine, slike, koliki itd.), ki jih naš študent neprijetno občuti. Pomisliti je namreč treba, da vsakega ob vi viri dohodkov: Kdor ima kaj pomoči z doma, se ga v štirih letih temeljito naveličajo, kdor se pa preživlja z inštrukcijami in slinim, mora pa tudi v času intenzivnega študija s tem prenehati. Tako stoji dijak, ki ni dijak, ko je tik pred ciljem — brez pomoči. Poleg tega mu je sedaj vzeta še tista bore olajšava: — popust pri vožnji k svojem. Ali ni to krivica? Kaj je res treba začeti z varčevanjem tukaj in na ta način? Mislimo, da ne! Zato bi tudi želeli, da se zgoraj označena naredba čim prej popravi. Čemu mučiti mladino, ki itak dovolj trpi?

★ Televadni čevlji najboljšje vrste so najcenejši pri »Volke«, Ljubljana, nasproti Mestnemu domu.

★ Goropodnjaški koledar za leto 1926. je že izšel ter je na prodaj po vseh knjigarnah, pri vseh podružnicah Jugoslovanske Maticice v Sloveniji in v pisarni Jugoslovanske Maticice v Ljubljani. Koledar obsega dva dela; prvi del vsebuje poleg koledarja in koledarskih podatkov mnogo praktičnih navodil in člankov, kakor: Kratka navodila o temeljnih pojmi kuhne, Nakupovanje živil, Nekaj opominov k vsakdanji negi telesa, Enakopravnost želodca itd., drugi del koledarja tvori pa troškovenik za vse dni v letu in recepti za nedeljske jedilne liste. Cena koledarja je 13 Din. Člani ga dobe pri podružnicah in v pisarni Jugoslovanske Maticice v Ljubljani, Selenburgova ulica 7, II. nadst., za 14 Din.

Da ne pozabite pri nakupu oblek in čevljev na najcenejši vir: Detajlna trgovina v Oradju št. 4 in za Erjavčevi cesti št. 3 — nasproti Dramskega gledališča — KONFERCIJSKE TOVARNE

Fran Derenda & Cie., Ljubljana.

OGLEJTE si izložbe in videti boste, da smo praznane najcenejši poleg dobrega blaga!

## Za obstoj in razvoj Slovenije.

V sedmem letu združenja je ostala Slovenija še vedno brez železniške zveze z morjem, katero nujno rabimo, ako hočemo, da bo uspevalo naše gospodarstvo, ki se mora brez te prometne ceste zadušiti.

O nujni potrebi te železniške zveze so si bili vsi činitelji v Sloveniji edini, v početku celo v tem, da more temu namenu zadostiti edino takozvana Klodič-Hrovat-Kavčičeva proga. To je uvidela celo naša državna železniška uprava, ki je to progo sprejela med ono železniško omrežje, ki se mora v najkrajšem času v interesu javnega blagostanja in v prospeh narodnega gospodarstva zgraditi. Kot nujna posledica tega povsem pravičnega nazoranja in vpoštevanja državnih interesov je sledila celo uzakonitev te proge.

Zahteva po zgradbi te proge, ki je obenem javna zahteva cele Slovenije (— če se peha kočevski odbor za Musilovo progo, je to le krajevna želja, ki vpošteva samo koristi posameznikov in zanemarija pri tem splošni interes ne glede na tehnične in terenske nedostatkke tega projekta —), stopa znova pred javnost, ker naš promet ne more v bodoče več pogrešati tega naravnega in za razvoj tako potrebnega izhoda na morje.

Zato sklicujem v imenu novomeške mestne občine na dan

19. januarja ob 10. uri popoldne v dvorani Narodnega doma v Novem mestu

### JAVNO ZEOROVANJE

in vabim vse prizadete faktorje, zlasti še gg. poslance vseh političnih strank in vse občinske zastopce, da se udeležijo javne razprave, na kateri bodo poročali v prvi vrsti strokovnjaki.

Smatral sem za dolžnost novomeške mestne občine, ki je v prvi vrsti na izvedbi tega železniškega programa prizadeta, da nadaljuje započeto delo; takisto smatram za državljansko in posebno slovensko dolžnost, da pomagajo pri tem vsi naši merodajni činitelji, ker je zgradba te proge javna zadeva cele Slovenije in tudi državne obrambe.

Občine in kulturne gospodarske korporacije naj blagovolijo prinesiti s seboj štampiljke.

Novomesto, dne 30. decembra 1925.

Dr. Josip Režek, župan novomeški.

## Ljubljana

○ VIII. Prosvetni večer se vrši danes zvečer ob 8. uri v Ljudskem domu. Na sporedu sta dve orkestralni točki, deklamacija: molitev sv. Bernarda iz Dantejeve Divne Commedie spev XXIII. v. 1—40, predavanje dr. Debeveca o Divini Commedii, glavnem pesniškem delu Danteja. Predavanje bo pjasnjevalo 57 skopičnih slik iz pekla, vic in nebes. Vabimo zlasti naše dijaštvo, da se tega večera v obilnem številu udeleži. Vstopnina: sedeži 3 Din, stojalca 2 Din.

○ Poročil se je včeraj 7. t. m. zjutraj v Sentipeterski cerkvi g. Joško Zabret, tovarnar v Britofu pri Kranju z bivšo učiteljico gđ. Milko Vider iz Ljubljane. Obilo sreče!

○ Pogreb Ivana Kneza se bo vršil danes ob treh popoldne izpred glavnega koldvora.

○ Umrl so v Ljubljani: S. Frančiška Rogelj, bolniška sestra, 43 let. — Ivan Klajnšek, novorojen sin gospodinjice, pol ure. — Josip Drinovc, mornariški uradnik v pok., hiralce, 45 let. — Anton Frelj, posestnikov sin, 1 dan. — Josip Dolčič, delavec, 62 let. — Vinko Kokalj, mesar, 32 let. — Ivana Makše, rudarjeva hči, 3 ure. — Angela Škerbec, postrežnica, 33 let. — Ignacij Gabrič, sodni nadstojnik v pok., 73 let. — Ljubica Planinšek, hči carnskega uradnika, poldrugo leto.

○ Geografsko društvo v Ljubljani odvarja v petek, dne 8. t. m. ob 6. uri zvečer v balkonski dvorani univerze novi ciklus svojih prireditev v predavanjem dunajskega geologa dr. Fritza Kautskega. Predmet: Die Beziehungen zwischen Erdbeben und Schwereanomalien je za naše kraje silno zanimiv, ker nam bo nudil nove poglede na vzroke seizmičnih gibanj, ki so — kakor smo čutili ob Novem letu — pri nas posebno živahna. G. predavatelj se bo opiral zlasti na svoja opazovanja v vzhodnem delu Nemške Avstrije in mejnih delov Slovenije. Vabimo vse, ki se zanimajo, zlasti pa svoje člane, na čim števlinejšo udeležbo. Vstop prost.

○ Zveza jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, Sekcija Ljubljana, vabi na 3. strokovno predavanje, ki se bo vršilo v petek, dne 8. januarja 1926 ob 20 v družabnem lokalu sekcije v 2. nadstropju »Kazine« (vhod s Kongresnega trga). Predavala bosta gg. inž. Alojz Hrovat in inž. Ivan Müller-Petrič o predmetu: Zveza Slovenije z morjem. Vabljeni so vsi člani in po njih vpeljeni gostje. — Upravni odbor.

○ Gremelj trgovcev v Ljubljani pozivlja članstvo, da se v čim večjem številu udeleži pogreba pok. predsednika Ivana Kneza, ki bo danes v petek dne 8. t. m. točno ob 3 popoldne iz glavnega koldvora na pokopališče. Predsednik.

○ Krekova prosveta priredi v nedeljo, 10. t. m., popoldne ob 5.45 uri skopično predavanje: Sv. Tarcizij, junak iz katakomb.

○ Lepi sv. Trije kralji. Na praznik sv. Treh kraljev je bilo tako toplo in prijetno vreme, da so družine z malimi otroci sedele pod Rožnikom in se solnile. Včeraj je pa bilo že zopet pusto.

○ Brez vstopnine je malokatera prireditelj. Med temi redkimi je tudi brezalkoholna prireditev »Svete vojske« to nedeljo v Rokodelskem domu. Začetek ob 16. uri. Pridite pogledat!

○ Kder je radoveden, bo šel v nedeljo na brezalkoholno prireditev v Rokodelski dom. Kdor pa ni radoveden, bo šel tudi tja pogledat, kaj bodo radovedneži videli!

○ Stanovanje 5 mesecev prazno. Glede stanovanja v Tavčarjevi ulici št. 4 nam sporočajo, da je še danes prazno. 7. decembra 1925 je bilo sicer že drugič oddano, a odloka še ni prejel ne hišni gospodar ne prosilec.

○ Popis živine, perutnine in čebelnja panjev. V smislu razpisa velikega župana ljubljanske oblasti z dne 11. decembra 1925, K. br. 2291, se bo vršilo v času od 11. do 16. januarja 1926 v ljubljanskem mestnem okrožju popisovanje živine, perutnine in čebelnih panjev po organih ljubljanskega mestnega magistrata. Zbrani podatki bodo služili izključno v statistične svrhe ter se v kak drugačen namen ne bodo vporabili. Oblast opozarja občinstvo, da ne dela pri popisu ovir, ker bi sicer morala proti vsem onim, ki bi navedli nepravne podatke, v smislu obstoječih predpisov kar najstrožje postopati.

○ Prijava psov. Vsi psi na ozemlju mestne občine ljubljanske, ne izvezni Barja, se morajo prijaviti mesnemu magistratu radi vpisa v pasji kataster. Vsak posestnik (rejniki) psa mora prijavo, ki se nanaša na datum po oženja, spol, pasmo, barvo in uporabo psa (za lov, luksuz itd.), izvršiti ustno tekom meseca januarja 1926. Kdor si nabavi psa kasneje tekom leta, ga je dolžan prijaviti takoj po nabavi. Ravno tako se mora nznani in sicer najkasneje tekom 3 dni tudi vsaka sprememba, ki se tiče psa, zlasti vsako sumljivo obolenje, pogin, pobeg, zopetna povrnitev, preselitev in oddaja psa drugemu posestniku (rejniku). — Za vsakega psa se mora ob priliki prijave nabaviti pasja znamka in plačati občinska taksa Din 100. Mladiči morajo dobiti pasje znamke takoj, kakor hitro so sposobni za samostojno življenje ne glede na to, koliko časa so pri psici. Vsak zamudnik plača takso v dvojnem znesku v smislu § 4. zak. z dne 12. avgusta 1922 Ur. l. št. 420-181. Pasje znamke se dobivajo v mestnem popisovalnem uradu (Mestni trg št. 2-II nadst., soba št. 46), kjer se izvršujejo tudi vse prijave in naznanila. Takse oproščeni so le psi varuhi, ki so na verigi. Ali je psa smatrali za čuvaja, t. j. za psa, ki je za varstvo samotnega posestva neobhodno potreben, o tem odloča mesni magistrat na strankino prošnjo, ki mora biti opremljena s kolikoma po 5 Din in 20 Din po t. p. 1 in 5 zak. o taksah. Stranke, katerih psi so že oproščeni takse, naj predlože ob priliki prijave oprostilne odloke. Kdor ne bo pravočasno izvršil predpisanih prijav, bo kaznovan po § 63. zakonika z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. 177 z zaporom do 2 mesecev ali z globo do 2000 Din.

○ Nevarna nočevanja. Na stanovanje Ivane Mekina na Selu sta prišla neki možki in neka ženska in sta prošila za prenočišče.

Mekina jih je odslavila, ker ni imela prostora. Ko sta odšla, je opazila žena, da sta ji ukradla srebrno možko uro, vredno 300 Din.

○ Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 10 ovadb in sicer radi tatvine, kaljenja nočnega miru, vmešavanja v službeno poslovanje, radi telesne poškodbe, prekoračenja policijske ure, prepovedane igre in pa štiri radi prestopka cestno-policijskega reda.

○ Ponesrečen zabavljencec. Pred gostilno Franceta Bučarja je prišel pozno po noči neki delavec iz Štepanje vasi. Trkal je in zahteval pijačo, katere mu pa niso dali, ker je bilo že pozno. Mož je nejevoljen odšel. Drugi dan pa so ga našli ne daleč od hiše v nezavesti na tleh. Imel je težko rano na glavi, katero je dobil brčkone pri padcu.

## Tovariši trgovci!

Zopet je minulo leto polno težav in bojev, ki so se vršili na gospodarskem polju. Za napredek in korist trgovstva se je storilo leto mnogo, vendar je bil dostikrat trud tudi brez zaželenih uspehov. Zapreke za dober prospek naše trgovine so Vam vsaj po večini dobro znane. Konkurenčna tekma zahteva od dne do dne velikih žrtv, davčne obremenitve so neobičajno velike, denarne, prometne in druge prilike so neugodne, toda to nas ne sme omaložustiti. Trgovstvo je prestalo hude viharje in bog Merkur nam ni bil vedno milostljiv.

Zaupanje v lasno moč, trezno in preudarno razmišljanje o položaju naj vsakega navda s pogumom, da složno z vsemi silami ustvarjamo pogoje za ugoden napredek naše trgovine in s tem za blagostanje celotnega našega narodnega gospodarstva.

Uspeh nam je siguran, če se bo vsak zavedel svojih dolžnosti. Izločiti pa moramo iz ljubezni do stvari vse osebne spore in nuditi vsakemu, ki je z nami in naših stremiljenj možnost, da se udeležuje in dela.

Prosim Vas, da me tudi v bodoče podpirate v mojem delovanju ter mi vsak čas poročate o svojih morebitnih željah in pred-

logih, ki jih bom po svojih skromnih močeh skušal ugodno rešiti.

V tem znamenju Vam želim prav uspešno in srečno novo leto 1926.

Fr. Stupica l. r.

načelnik Gremija trgovcev, Ljubljana.

## Maribor

□ Simfonični koncert v Mariboru. Orkester mariborske Glasbene Matice priredi v četrtek dne 14. t. m. simfonični koncert, pri katerem bo prvič nastopil novi dirigent g. Josip Hladek Bohinjski. Proizvajal bo Schubertovo uverturo C-dur in tretjo Beethovenovo simfonijo (Eroico), oboje skladbe svetovnega slovesa. Novost za Maribor bo operni pevec iz Ljubljane g. Julij Betetto, ki bo pel Mozartovo koncertno arijo »Za to lepo roko« in Vilharjevega »Mornarja«, vse s spremljevanjem orkestra.

□ Sprememba programa prosvetnih večerov. Dne 15. t. m. napovedano predavanje g. dr. Grivca o pomoči Rusiji po papežu se za en teden preloži, kar predava ta dan, 15. t. m., g. dr. Korošec o temi: Prihod Jugoslavije. Danes pa se vrši ob 8. uri v dvorani Zadržne gospodarske banke predavanje g. bog. prof. dr. Kovačiča o Ciril-metodijski ideji, spremljano z skioptičnimi slikami. Ker je to prvo tovrstno predavanje, naj ga nihče ne zamudi.

□ Nadaljnja predavanja o ruski kulturi v Ljudski univerzi. V ponedeljek 11. t. m. bo predsednik Ljudske univerze g. inž. Janko Kukovec nadaljeval svoje predavanje o Tolstemu. V drugem delu bo očitno najzanimivejšo in najbogatejšo dobo njegovega življenja in delovanja, ko je veliki ruski genij ustvaril najmarkantnejša pripovedna in filozofska dela. V prvi vrsti bo v tem predavanju podal duševno krizo Tolstega in njegovo intenzivno iskanje življenske resnice. Predavatelj bo v plastični sliki Tolstega, človeka in misleca, pokazal rezultate te duševne krize. — V petek 15. t. m. pa bo predaval znani umetnostni predavatelj Ljudske univerze g. dr. Stele iz Ljubljane o ruskem slikarstvu. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike, predstavljajoče razvoj ruskega slikarstva od bizantinske dobe cerkvene umetnosti do novejšega svobodnega slikarstva. V ciklu o ruskem kulturnem življenju še sledi nekaj predavanj, med njimi predavanje o novih gledaliških pokreth v Rusiji.

□ Fingiran napad. Pred nekaj časom so poročali vsi časopisi o napadu na gospo Scheidbach v Gosposki ulici in o aretaciji nekaterih agentov neke trvdke v Dresdenu, ki da so s tem napadom v zvezi in ki so bili oddani v preiskovalne zapore. Po mestu pa krožijo sedaj vesti, da je ta napad bil popolnoma fingiran, da dotična nemška trvdka sedaj krivce toži, da je Belgrad že potrebno ukrenil in da gre v celi veliki aferi za mistifikacijo. Ne vemo, koliko je resnice na teh vesteh, dobro pa bi bilo, da se zadeva od pristojne strani pojasni in če gre res za mistifikacijo, krivci pozovejo na odgovornost.

□ Podrobnosti k umoru Lampla Adolfa. Pokojni se je vračal iz božičnega dopusta. Pred grajsko so ga napadli domači hlapci. Prvi ga je udaril s sekuro na vrat, drugi pa s kolom. Napad se je izvršil ob 7 zvečer, da voznik ne bi mogel spoznati napadalcev. Takoj po zločinu so se orožniki poslužili policijskega psa, ki je v kratkem času izvolal storilca. Dejanje sta oba priznala. Prvi pravi, da je izvršil umor radi tega, ker mu je pokojni odtegnil nekaj od plače, ker mu je bil pokvaril škarje, drugi pa, ker je pokojni odpovedal njegovemu očetu službo. — Pokojni je bil komaj leto dni v državni službi. Zapuščica žena in dva otročiča.

## To in ono o mariborskem gledališču.

Prenovljeno gledališče imamo — na zunanji namreč — in prenovljen kino. Kino je poln, gledališče pa je bolj skromno obiskano. Menda se ljudje bojijo, da ne bi prehitro ogulili žameta na sedežih — zato pa ne gredo v gledališče.

Mnogo so nam obetali letos v gledališču, vsak teden smo se divili novim repertoarjem, nestrpno smo čakali odprtne sezone in sedaj, ko imamo teater, lep in okusen, zlat in zamenast, topel in dobro ventiliran — posebno praktična ventilacija je pri stranskih vratih v parter, ki je že marsikomu pripomogla do prehlajenja in irganja v nogah — sedaj pa vidimo, da je lupina sicer nova, jedro, kolikor ga je sploh bilo, je pa staro in že precej smetljivo.

Je pa tudi gledališče v Mariboru posebne vrste problem. Je gledališče in ni. So bili možje — umetniki in je eden ali drug že vztrajal od sedaj, ki so poznali bistvo gledališča, ki so skušali ohraniti gledališče kot hram umetnosti, neokrunjen. Posebno v dramah in do letos tudi v operi. So pa drugi, ki jim je gledališče le cirkus, le kabaret in sicer slabše vrste, ki igrajo komedianta le radi ploskanja in se skušajo povsod prikupiti človeškim strastem in kritiki, ki bi morala okus ljudstva izboljšati, ljudi vzgajati in brezobzirno povedati resnico. Kadarkoli je to gledališče v korist, pa pod egido »rdečih letenic« brani »zvođenelo mesenost« ter da je potuho nerazsodnim ljudem, ki s svojim »demonskim« ploskanjem razbijajo še tiso malo umetniške slušnice, ki je zaplaval v in tam nad gledališčem. Ali ne uvidijo ti »braničarje« gledališča, kako pa s svojo preveliko gorečnostjo profanirajo, kako mu jemljejo ugled, kako mu trgajo umetniški nimbus? Upravičeno se nam smejejo Nemci, ki so bili prvi in ali drugi operni prireditelji v gledališču, in še danes »demonstrativno« ploskajo, ter čitajo potem hvaležne svodne mesenosti, češ umetniki čut in umetniška vzgoja Slovencev v Mariboru ni z ničesar nad ničlo. V Mariboru bi že iz nacionalnega gledališča moralo stati gledališče na višku, da bi na ljubli Slovence in spoštovali Nemci.

Da se bo povzpelo gledališče v Mariboru na to stopnjo, se mora zavedati, da je umetniška institucija, ki mora čuvati lepoto, to lepoto gojiti, ljudi voditi v kraljestvo lepote in v njih gojiti kulturo srca. Za poslušalca mora biti gledališče svetlo, kjer se mu vzbujajo silna, plemenita čustva, ki ga dvigajo iz duševne vsakdanjosti proti neskončni lepoti. Na vsaki gledališki prireditvi mora ležati prazniški čar, in čim bolj odkriva igra temno stran človeške duše, tem silneje mora zveneti iz te teme in zabod klic po svetlobi in lepoti. Forma ne sme udušiti ideje, lepota ne sme utoniti v umazanosti. Da to zabranijo, v to so poklicani v prvi vrsti igralci.

Zato pa moramo od igralcev zahtevati več resnega umetniškega pojmovanja, več požrtvovalne ljubezni do lepe umetnosti, do katere se človek, ki je sicer dobro talentiran, pribori po mnogih naporih in razočaranjih. Večini naših igralcev bi v noveletni album zapisal besede rajnega Römplerja, slovitga profesorja na dunajski umetniški akademiji: »Sveta umetnost in poezija nesmrtnih pesnikov vam ne bodi igralca! Talent ni dovolj za umetnika. Treba je truda in dela, treba je trpljenja in požrtvovalnosti. Doda bi jim še Hamletove besede: »Pazite posebno na to, da ne presežete naravne zmernosti. Zakaj vse, kar je pretiranega, nasprotuje namenu igre, katere smoter je bil že od nekdaj, je in ostane, da kaže takorekoč naravi ogledalo, čednosti njene prave znake, grehu resnično podobo, stoletju in času njunega bitja obliko.«

Tega in onega igralca bi bilo najbolje poslati v dramatično šolo za dve ali tri leta, potem naj bi šele zopet nastopil. Čim manj je temeljite izobrazbe, tem več je domišljivosti in zato tem manj napredka. In tudi to je znak našega gledališča, da skušajo ljudje s slabo razviti umetniškim čutom, z nezadostnim znanjem, z napačnim pojmovanjem o namenu gledališča vtisniti gledališču svoj pečat, ki ga ne moreta mnogo spremeniti dva ali tri ostala umetnika.

Dotakniti se moramo pa še posebej vprašanja naše opere. Običaj smo slišali že mnogo, dobrih oper pa še — nič. Napovedovali so gostovanja priljubljenih umetnikov, g. in g. Mitrovič, nastopila pa še nista po svojem odhodu nobenkrat. Ako sodimo po dosedanjih operi in opereti, se novih oper in operet naravnost bojimo. Orkester in pevec ne tvorijo enote, prednašanje je šolskarsko, mrtvo, dirigent dirigira partituro, zbor in orkester se pa ločita slepe miši. Kjer ni dovolj močne umetniške osebnosti, ki bi popolnoma obvladala ves operni aparat, tam mora propasti vsaka. Še tako dobra opera. Škoda za umetnino, kjer se mora človek mesto izbrušenega kristala zadovoljiti s posameznimi razbitimi drobci. Ako se v vodstvu opere ne bodo izvršile še pravočasno bistvene spremembe, bo opera popolnoma propadla.

Naša mariborska publika je pa že velikomestno vzgojena v razvadah. Dame prihajajo prepozno, da bi lažje pokazale novo toaleto, ki jo pa sramežljiv mrak ogrne s svojim diskretnim plaščem, gosposlične škrtajo med predstavo sladkor, se pogovarjajo nemško in glasno kritizirajo nerodno in neokusno toaleto igralca ali v pretresljivih vzdihih hrepenijo za srčkanimi čevlji, nlesn'k ali pa preglasno obždujejo eleganco gromovitih gosnov. Dijaki ploskajo, samo da je hec, glasbeniki šklijo iz partiture na oder. V mariborskem gledališču je torej vedno lučno, če ne na oderu pa v parterju, in če bo šlo tako naprej, ne bomo poleg kina imeli v Mariboru več gledališča, ampak stalen — cirkus. — e. — l.

## Celje

□ Mesečni živinski sejmi se bodo vendarle v našem mestu morda upeljali. Zadnji ponedeljek je bilo prignane nekaj živine, katero so nakupili izvozniki. Cena živini je bila 8 do 9 Din za boljše kvalitete.

□ Mesto ravnatelja na državni realni gimnaziji v Celju je razpisano. Rok za vlaganje prošnje je do 15. januarja.

□ Tržne cene v mesecu decembru so bile naslednje: meso prve vrste po Din 16 do 18, druge 12 do 14, telecina 17 do 19, svinjina 22,50 do 25, slanina na drobno 26 na debelo 24, mast 28, prekajeno meso 25 do 27,50, klobasni izdelki različni po kvaliteti 15 do 35, kranjske klobase 40 vse to za kg. Komad perutnine po velikosti in kvaliteti 15 do 45, reča 30, gos 80, puran 100 do 150, divji zajec 40 do 60, liter mleka 2,50 do 3,25, čajno maslo kg 72, surovo maslo 50, kg belega kruha 6, črna 4,50, kg nepražene kave 52 do 72, sladkor kristal 14, v kockah 16, riž 6,50 do 12, liter namiznega olja 24, petroleja 7, 1 kg testenin I. vrste 13, II. vrste 10, 1 kg moke »00« 5,30, »0« 5,30, »2« 4,70, »4« 4 do 4,30, »6« 3,40 do 3,70, »7« 2,50, ržene moke 4, kaše 5, ječmenja 4,50, koruzne moke 2,50 koruznega zdroba 3,20, pšeničnega zdroba 5,80.

## Trbovlje

Na naslov glavnega odbora za volitve v Delavsko zbornico. Po Trbovljah kroži med delavci vest, da bodo zaupniki II. skupine glasovnice za volitev delegatov v Delavsko zbornico nosili po hišah. Ker se v tem slučaju lahko zgodi, da zaupnik lahko izrazi svoje zaupništvo v agitacijske svrhe, prosimo, da se glasovnice razdelijo v čakalnici vsakega revirnega obrata po zaupnikih na način, kakor se volijo zaupniki v bratovsko skadnico, da ne bo pritožb.

Delavska zbornica. Poročali smo, da je vseh volivcev v Delavsko zbornico 4201. Zraven se morajo priključiti še Dukičevi delavci in nameščenci, tako da je vseh 5270, kakor je bilo utemeljeno na seji krajevnega volivnega odbora. V terek je zahteval kraj. odbor od glavnega volivnega odbora glasovnice. Priidejo v kratkem sem. Delavci, pozor!

## Hrastnik

O cepitvi občine. Kar se tiče »Jutrove« trditve, da je tudi hrastniška industrija podpirala demokratsko politično akcijo za cepitev občine, priznavamo, da so znali mojstrsko potegniti zastopnike industrije. Zdej so tudi ti krogi poučeni o demokratskih ciljih. Mi pa pričakujemo, da se bodo izjavili gg. Drošč, Briner in drugi, ali oni še nadalje podpirajo cepitev občine, čeravno je danes splošno znano,

da delajo to demokrati zgolj iz svoje strankarsko politične potrebe. »Jutro« označja, da bodo pri prihodnjih volitvah na Dolu tudi brez hrastniške pomoči zmagali. Zelo dvomimo.

Volilno gibanje za delavsko zbornico v Hrastniku je v teku na celi črti. Korunovi socialisti so postavili na kandidatno listo sodru ga Tanška, kar je povzročilo veliko nejevoljo posebno med komunisti, ki izjavljajo, da oni ne bodo za Tanška glasovali.

V smislu dr. Žerjavovega recepta smo začeli veliko akcijo proti garjevi kugi. Dozdaj smo kolportirali nedeljskega »Slovenca« 40 izvodov, od zdaj ga pa kolportiramo 100 izvodov. »Pravica« je prihajala skupno 20 izvodov, zdaj pa 130. Na Dolu so na isti način dr. Žerjavu priskočili na pomoč. Kaj poreko Trbovlje in Zagorje, še ne vemo.

Prosveta. V nedeljo, 3. t. m., je gostovala v Logerjevi dvorani dekliška zveza iz Dola z igro »Nežka z Bleda«. Igralke so se zelo potrudile. V nedeljo priredi dramatični odsek slov. kat. izobraževalnega društva v Logerjevi dvorani veliko viteško igro »Očetova klet«. Igra predstavlja verske boje med kristjani in mohamedanci. Začetek ob štirih popoldne.

## Laško

Umrli so decembra 1925: Ana Tezbove roj. Močivnik, vdova od Sv. Krištofa, stara 73 let, Martin Knez, posestnik v Labomnem, star 66 let, Ivan Šegan, vdovec iz Tremlenja, star 80 let, Tomaž Lajevc, posestnik v Verčevah, star 57 let, rojen v Moravčah na Kranjskem, Andrej Vrabčič iz Slivnega, vdovec, star 74 let. Najmlajši med temi, Tomaž Lajevc, je videl dosti sveta, bil je nekaj časa tudi v Ameriki. Tukaj je bival komaj par let. Kupil si je malo posestvo in se poročil. Bil je delaven in veren človek.

Ljudsko gibanje v letu 1925: rojencev je bilo 132, šest manj kakor leta 1924, mrličev 71, 18 manj kakor 1924, porok 22, 13 manj kakor 1924.

V pokoj je stopil s 1. januarjem 1926 rudniški ravnatelj inž. Widra. S svojimi večletnim delovanjem in s svojim dobrohotnim značajem si je vedel pridobiti vsesrzske simpatije. Vsi sloji mu želijo, da uživa zasluženi pokoj še prav dolgo. Ostane na Laškem.

Nov ravnatelj. Za novega ravnatelja rudnika Brezno-Hudajama je imenovan gospod ing. Josip Kloc. Svojo službo je nastopil s prvim januarjem 1926. Tukaj še službuje par let in deluje z vso močjo za procvit rudnika.

Rudniška ravnateljska pisarna. Slišimo, da se premesti rudniška ravnateljstva pisarna, ki je bila do sedaj v trgu, v Rečico v nekdanjo Felajzenovo villo, ki pa je zdaj last rudnika. Rudnik je zadnji čas tudi nakupil v bližini ležečo Murščevo gostilno. Potem preneha v Rečici ena gostilna, in pričakujemo, da se ne tvori mesto te nova, ker je Rečička dolina še predobro preskrbljena z gostilnami.

Požar. V Sv. Miklavžu nad Laškem je v sredo, na dan sv. Treh kraljev jutraj ob drugi uri začelo goreti gospodarsko poslopje Jerneja Kneza, posestnika in gostilničarja. Živino so rešili, a poslopje in razno orodje je zgorelo. Posestnik je bil zavarovan. Kako je ogenj nastal, ne vemo.

## Prekmurje

»Novine«, politično glasilo Slovenske krajine, katerega izdaja že 13. leto g. narodni poslanec Klekl, so se z novim letom preselile v Mursko Soboto. Ob tej priliki so si nadele tudi ličnejšo glavo. »Novine« so doslej izhajale v Črensovcih; nove razmere pa so jih prisilile, v srednje Slovenske krajine, v Mursko Soboto. Ob tej priložnosti pa se je izpremenil tudi urednik. Po novem tiskovnem zakonu narodni poslanec ne more biti urednik, zato je g. Klekl izročil uredništvo dosedanjemu ljutomerskemu kaplanu g. Jeriču Ivanu, ki se bo v kratkem za stalno preselil v Mursko Soboto. »Novine« so se doslej tiskale v 4500 izvodih, in sicer v Dolnji Lendavi pri A. Balkanyju, po novem letu pa se tiskajo v Murski Soboti v Prekmurski tiskarni. Izhajajo vsako soboto ter stanejo 30 Din na leto. Vsa komur, ki se hoče informirati o prekmurskih razmerah, toplo priporočamo, da se naroči na ta edini domači prekmurski politični list. Da je Prekmurje ostalo slovensko, gre »Novinam« in njihovemu neustrašenemu borcu za prekmurske pravice, g. Kleklu, častna zasluga. Uprava lista je ostala za enkrat v Črensovcih. Tjakaj naj se torej naslavlja vsa naročila.

Nov politični list. V Dolnji Lendavi je začel z novim letom izhajati madjarski pisani tednik »Népujság« (Ljudske Novine). Odgovorni urednik je g. Holsedel.

## Zafvale

Društvo državnih policijskih nameščenecv v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje vsem dobrotnikom prostovoljno darovanih darov, poselnikom veselice in aploh vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli k tako lepo uspehi naši dobrodelni prireditvi. — Veselični odsek.

Zveza vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica v Ljubljani, izreka vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do zaželenega uspeha ob priliki Božičnice, priščno zahvalo. Iskrena hvala tudi pevskemu društvu Krakovo-Trnovo, ki je s petjem povečalo naše slavo. Hvala tudi vsem, ki so posetili našo prireditv. Prosimo še nadaljnje naklonenosti ubogim vojnim žrtvam. — Odbo.

## Hajduški nastop.

V nedeljo, dne 3. decembra med popolnansko službo božjo je prikorakala v St. Peter truma fantalinov iz Družinske vasi, 19 po številu, z namenom, da ustrahujejo St. Peterčane. S seboj so imeli dolge nože, neki vojak na dopustu jim je celo posodil bajonet. Vpili so po vasi, da hočejo »napraviti nekoga danes mrzlega«. Ko jih je župan France Bevc pozval, naj mirujejo in odidejo domov, so se z noži zapodili proti njemu in proti njegovima sinovima, tako da jim je trojica komaj pobeignila v hišo ter isto zaklenila za seboj. Hajduki so nato razgrajali okrog hiše in hoteli udreti vanjo ter z noži suvali v vežna vrata. Nato so odšli nad Šegulovo gostilno, ker je bila zaprta in so hoteli tudi tam s silo udreti. Od tam so se napotili v gostilno Antona Vidica, ki je bila tudi zaprta ter so tudi tam delali nasilje. Spravili so se tudi na mežnarijo.

Noben vačan si ni upal na spregled. Vsa vas je bila v grozovitem strahu. Polagoma so se vaščani otresli strahu in začeli zbirati, da se postavijo v brambo proti nasilnežem. Poskusili so jih odpoditi iz vasi, kar se jim pa ni posrečilo, ker so grozili neprestano z noži. Čuli so se tudi streliti in fantalini so kričali: »Živijo Orjuna!«

Kakor smo doznali, so tudi podili neko šentpetersko učiteljico, ki se je vračala od Otočec proti domu, tako da je morala bežati čez njive pred njimi. Za njo so vpili s surovimi, neokusnimi in kvantarskimi klici. Tudi Seljakovega fanta iz Griča, ki se je peljal iz Novega mesta, so potegnili z voza in ga spustili šele po dolgem času, ko je hajduke milo prosil, naj ga pustijo. Šele ko so prišli 4 orožniki iz Kronovega, se je posrečilo fantaline razgnati. Orožniki so imeli zelo težak posel, ker so fantalini navalili nanje z noži. Le skrajni previdnosti, hladnokrvnosti in spretnosti orožnikov se je bilo zahvaliti, da so napravili končno red. Nekemu mlademu orožniku je celo pretela smrtna nevarnost, ker ga je neki fantalin hotel z nožem zabosti v vrat in le spretnemu izogibu se je imel zahvaliti, da ga ni zadela smrtna nesreča.

Smrtnega slučaja in preliti krvi kljub toliki nevarnosti ni bilo.

Zaznali smo, da se je tudi na Novega leta dan vršil pretep v novootvorjeni Vidičevi gostilni (bivša Jarčeva gostilna), in je bil neki fant težko ranjen.

## Primorsko

### Vprašanje Narodnega Sveta.

»Goriška Straža« prinaša odgovor političnega društva »Edinost« v Gorici in političnega društva za Slovence in Hrvate v Istri na svoječasno izjavo tržaške »Edinosti« v vprašanju Narodnega Sveta. »Edinost« je tedaj napadala krščansko-socialno strujo kot razdiralno narodne sloge, h koncu pa je izjavila, da smatra skupni Narodni Svet kot minimum; Narodni Svet pa da se bo ustanovil, ako nasprotna struja izmenja svoje voditelje. Gori navedeni društvi odgovarjata sedaj, da je ob sedanjih dozorelosti politične opredelitve enotna politična organizacija nemogoča, Narodni Svet kot vrhovni nadstrankarski forum zalo neobhodno potreben. Zahtevo po izmenjavi političnih voditeljev označuje odgovor kot nevzdržljivo. Končno nalagata društvu poslancu dr. Besednjaku, da naj tekom meseca januarja stopi v stik z vodstvom nasprotnne stranke, da se more izvesti praktična organizacija Narodnega Sveta.

### Novice iz Amerike

Smrtna kosa med rojaki v Ameriki. V Newyorku je zadel kap upravnika »Glasa Naroda« — 55 letnega Janeza Derčarja, bivšega spremljevalca potnikov pri turčinu Frank Sakser v Newyorku. Bil je blag človek in vzoren družinski oče. Zapusil je ženo in 7 otrok. Doma je bil iz Ribnice na Dolenjskem.

Baberton, Ohio. Kakor hitro se prične zidati v Ljubljani dom za slepce, pošljemo po slovenskih naselbinah nabrani denar dotičnemu odboru v Ljubljani. Tako je bilo sklenjeno po zastopnikih vseh društev na računski seji.

Chicago, Ill. Lepo je tu v Chicagu. Na vse strani napredujemo. V cerkvi sv. Štefana smo dobili moderno električno razsvetljavo. Namesto zastarelih osem luči, gori danes 24 svetilk. Ljudje čimdalje bolj prihajajo v cerkev in mnogo se jih vrača v versko življenje. Ob nedeljah je pet sv. maš. Od vseh strani mesta pridejo naši rojaki, tako da je cerkev vedno polna. Napredujemo tudi v društvenem oziru. Ustanovili smo žensko društvo Male cvetke, ki šteje že lepo število članic, med njimi mnogo otrok, kar je vsekakor veselo znamenje. Društvo Mala cvetka spada v samostojno društvo Sv. Družine s sedežem v Jolietu. Posebno dobro dela novi slov. kat. dramatični klub. Pred nekaj meseci je bil ustanovljen, pa nam je priredil že tri igre in zabaven večer. — Umrli je žena J. Hermana na 1826 W 22 d. Street. Pokojna je bila še mlada in se je pred kratkim poročila. Zapuščica žalostnega moža in več sorodnikov.

Salida, Colo. Tu naseljeni Slovenci so do malega sami rudarji. Delavske razmere so približno take kakor po drugih naselbinah. Nekaj časa je slab obrat, potem pa zopet boljši. Sedaj se dela vsak dan, a premogarji bridko tožijo, da ne dobe dovolj kar, to je pre-

premogovniki ne obratujejo, ni zaslužka, kadar pa obratujejo, pa ni voz, tako da je delavec zmeraj tepen. Zlasti težko žive večje delavske družine. »Amerikanski Slovenec« prihaja skoraj v vsako hišo. Ta list je za ameriške Slovence tako v verskem kakor tudi v narodnem oziru velikega pomena.

Springfield, Ill. Delavske razmere so prej slabe ko dobre. Dela se, a zaslužek je odvisen od tega, kakšen prostor ima premogar v rovu. Nekateri so srečni, da dobe dobre prostore in dobro zaslužijo, drugi pa slabe in zaslužijo malo. Kakor znano, je bila naša naselbina do zadnjih časov udinjena socialistom. Ti so imeli glavno besedo med Slovenci. Zadnji tukajšnji katoliški shod je pokazal našim ljudem novo pot, pot ki pelje do sreče in blagostanja. Ker je shod pustil za seboj najboljše vtise na narod, je gotovo da se bodo razmere v naši naselbini začele boljšati, kar nam bo v veliko tolažbo.

## Za svobodo slovenskih občin.

Maribor, 6. januarja.

Je nekaj naravnega, da se je po svetovni vojni razvilogo močeno gibanje, ki hoče ustvariti osebnost in izpod razvalin človeštva, ki se je pod pezo razmer zaslužilo, sezidati novo stavbo človeka — krone stvarstva, ki bo v pravilnem razmerju do družbe. Izhajajoč iz osebnosti je tudi nekaj naravnega, da človek in njegove edinice hočejo imeti nekaj, kar smatrajo za svoje, kar čuvajo kot punčico svojega očesa in na podlagi česar hočejo uravnati svoje razmere do družbe in obratno. Zato je tudi povsem naraven izraz tega stremjenja bil naš občni zbor županske zveze za mariborsko oblast na praznik svetih Treh Kraljev, ko je bil človek vesel že samega pogleda na nabito dvorano, zasedeno od predstaviteljev občin — županov in občinskih svetovalcev — tega tisočletnega izročila o njih zvestobi do slovenske narodnosti, pravice, veselja do borbe! Ta zbor je pomenil novo prisego, da je samostojna slovenska občina alfa in omega vsakega političnega udeleževanja katerekoli politične stranke na Slovenskem, ki noče zapasti suženjstvu. Ta zbor je bil močnejši protest proti dosedanjim kršitvam osnovnih državljskih svobod, bil pa tudi glasen memo: Občina je bila pred državo in mi slovenski župani in občinski odborniki odklanjamo z vso odločnostjo vsak poizkus, ki bi v naši državi hotel na ljubo naših tisočletnih svobodnih dejansko uveljaviti teorijo: Der Staat ist der präsente Gott.

Zato je, tudi naravno, da je voditelj borbe za našo politično svobodo in svobodo naših občin dr. Korošec ob popolnem priznanju slovenskih županov in občinskih svetovalcev povedal državi in narodu: Župan je tako stara institucija, kakor je stara zgodovina slovenskega naroda. To izpričuje že grški zgodovinar Porfirigenet. ki pravi, da naši predniki niso poznali nad seboj nikogar kakor župana. To je prelepa apologija našega stremjenja od pamtveka: Svoboda! In borci zanjo so bili ravno slovenski župani! Bili so voljni od ljudstva, ne dekretirani od oblasti. Vladali so svobodno, dokler je vladala politična svoboda vsega naroda. In ko je narod že roboval, je bila občina še vedno slovenska z upravo vred in tega, v občini organiziranega slovenskega ljudstva ni protivnik mogel ukloniti. Župan — Slovenec, svobodno od ljudstva izbran, je bral našo staro pravdo!

In ker je bila občina pred državo, ne priznavamo teorije, po kateri bi se državna uprava s celico politične svobode poljubno igrala. Zato odklanjamo duh, ki veje po širni domovini: Slovenski župani in občinski svetovalci!

Na kolena! Zato povemo tudi preko slovenskih mej: Slovenski župani in občinski odborniki ne bomo nikdar mirno dopustili, da bi nam kdo v imenu nekega »narodnega edinstva« uničil zadnjo politično samoupravno močno edinic — občino! In ker je občina naravni razvoj rodbine v višje edince in ker je glavni znak rodbine ljubezen, ki vse prenaša, vse pretrpi, vse ureja in vse žrtvuje, kjer se skupaj veselijo, žalujejo, skupaj doživljajo svojo usodo, se drug za drugega žrtvujejo, drug za drugega delajo in trpijo, — je tudi jasno, da občinam skupnosti, vzajemnosti, medsebojnega razumevanja in podpiranja ne da prodajanje, prigovarjanje ali vabljenje, ampak morajo biti naše občine vzgojene v religiozno-etičnem duhu. Zato se je v starem testamentu učilo, da mora biti narod nevesta božja, zato so bile pri starih Grkih občine — božje!

Zato je govoril tudi naš mariborski župan dr. Leskovar kot zelen list našega slovenskega drevesa: Avtonomija občin je osnovni izhod naše politične svobode! In če se danes od vladodržcev krši, je to politični zločin. Zato pozivamo vse slovenske župane in občinske odbornike, da se kot en mož strnejo v močno falango, da odvrnejo napad onih, ki hočejo pokonati zadnje samoupravno telo našega naroda, dekadirati občine do poslušnih blancev in dekel, vedno poslušnih vsaki centralni upravi.

Razmislili smo podrobno in globoko o socialnih in kulturnih nalogah občin, o organizaciji njenih predstavnikov in razmislili bomo ponovno o tem v drugem centru zelene Štajerske — prihodnjo nedeljo v Celju. Postavili smo si močne moke kot voditelje in predstavnike, zase in za državo, postavili resolucije, ki značijo naš program v tem vprašanju, o čemur bomo še govorili.

Za danes dovolj da priberemo: Župani in odborniki širne mariborske okolice so ta dan prisegli: Občina z županom in odborom bo držala zvestbo do slovenskega naroda in jezika. Občine se bodo borile za svojo neodvisnost, za svobodno izvrševanje svojih nalog in pravic, za svojo samostojnost. Med varšeni pa bo vladala velika krščanska medljubez, ki donša občini najlepše in najpotrebnejše sadove: socialno pravdo in pravo kulturo!

## Beleške

Δ Častni člani SLS. Kaj pa naj rečemo o g. ministru prosvete? se vprašuje »Jutro« in piše: Začel je »ofenzivo« proti SLS. Vodi jo pa tako, da bi ga ta stranka morala imenovati svojim častnim članom. — »Jutro« ima prav. G. Radić je s svojo ofenzivo Slovenski ljudski stranki res že dozdaj toliko koristil, da bi zaslužil, da ga SLS imenuje svojim častnim članom. Isto bi zaslužil tudi g. Pribečević, ki je kot prosvetni minister s svojimi metodami tako uspešno agitiral za stvar SLS. In kaj šele g. dr. Jerjav, čegar ofenzivi ima SLS največ zahvaliti, da so se njene vrste tako pomnožile. Tudi »Jutro« ima tu velike zaslugе. Vse to hvalježno priznavamo.

Δ Samomorilna želja. »Tisti, ki sedaj v čreva lezejo Radiću, bi prav tako lezli tudi klerikalcem. Premembe režimov so škodljive, a to dobro stran imajo, da razkrivajo značaje. Tega balasta oprosti nas, o gospod!« — piše »Jutro« sprčo dejstva, da se je njegov tabor izza padca vlade PP tako strašno razredčil. Tisti »balast«, ki ga je teror nagnal tja, je že odpadel, ostal je samo še balast, ki upa, da se režim PP v eni ali drugi obliki zopet povrne. A če ga ne bo več nazaj, bo kmalu prazen tudi »Jutro« tabor.

Δ Na vršini. O sedanjem prosvetnem šefu pravi »Jutro«: »Gospod Lončar ni znal upravljati niti »Slovenske Matice« in tudi sicer ni ravno bil na glasu proforsorske višine; naravno, da s sedanjega mesta tudi ne more

nič zdravega dati od sebe.« — Naj je dr. Lončar na višini ali ne, vsekakor je na višini ta »Jutrova« surovost. Sicer pa, kaj bi sodil svet o g. Lončarju, ko bi ga »Jutro« hvalilo?

Δ Komunalne intrige mesto napredne politike. Pod tem naslovom prinaša »Slov. Narod« uvodnik, v katerem strahovito zdelava samostojno-demokratsko kliko, ki je s svojim spletkarstvom odžrla Ljubljani avtonomijo in dosegla, da mesto od meščanstva svobodno izvoljenega občinskega sveta na magistratu gospodarijo gerenti. Najbolj se nam dopade konec Narodovega članka, v katerem poudarja, da je ljubljanska komunalna politika vprašanje izrazitih gospodarskih in narodnokulturnih interesov in da je največje zlo, če se ta vprašanja zlorabljajo za škodovanje in intrigiranje, »mesto da strnemo« — tako piše »Narod« dobesedno — »svoje vrste okoli tistega, ki je najmočnejši (torej SLS), kar zahteva že politična lojalnost ter princip kolektivnega dela, in damo ljubljanskemu mestu teli željeno avtonomno občinsko zastopništvo.« — Bravo!

## Poslabšane potne razmere na progi Ljubljana-St. III.

Pred kratkim sem se podal na kupčijo v Slov. gorice. Ko sem došel v Maribor in se hotel odpeljati proti severu, me niso pustili naprej s prvim vlakom — ker je bil inozemski. Zatrjeval sem, da se peljem samo do St. Ilja in sem imel v to svrhu tudi veljavno objavo. Zavrnilen sem bil, da morem naprej šele z lokalnim vlakom, ki pa vozi celo uro pozneje. Zaradi te zamude sem prišel nepozno na namenjeni kraj in izgubil kupčijo. Nevoljen sem odpotoval nazaj, kjer sem pa v Mariboru naletel še na slabšo zvezo. Pri vsakem lokalnem vlaku iz St. Ilja je treba namreč čakati v Mariboru po več ur na zvezo z ljubljanskimi vlaki. Meseca septembra sem se nahajal na enakem potovanju po Slov. goricah in tedaj mi je bila vožnja v inozemskih vlakih iz Maribora do St. Ilja in nazaj še dovoljena. Promet s temi vlaki se je vršil brez težko brezhibno in potniki so bili zadovoljni, ker so prišli hitreje na lice mesta. Šel sem s tozadevno objavo tako v Mariboru kakor tudi v St. Ilju skozi policijsko in carinsko kontrolo, — stvar je bila odpravljena in prištedil sem stem več ur časa. Kakor čujem je to ukinitve zahtevala Direkcija državnih železnic v Ljubljani, nakar je obmejna policija tej želji ustregla, ne da bi se poprej informirala o ljudskih potrebah. Ta ukinitve je za potnike, ki jim je drag denar in čas, hud udarec, kar bi morali pač vsi merodajni faktorji, če so jim ljudske potrebe kaj mar, upoštevati. Ker železnica na tej ukinitvi ne more imeti nobene koristi, ni razumljivo, zakaj ravno železniška uprava zabranjuje vožnjo z inozemskimi vlaki. Čuje se tudi, da ležijo tozadevne prošnje interesentov za zopetno dovoljenje vožnje z inozemskimi vlaki že več mesecev pri Direkciji drž. železnic v Ljubljani, a dovoljenja ni od nikoder. Direkcija državnih železnic se zato naproša, da čimprej izboljša te kriče potniške razmere s tem, da zopet sporazumno z obmejno policijo dovoli vožnjo z inozemskimi vlaki do St. Ilja in nazaj. — Poizvedeli smo tudi, kako je prišlo do ukinitve uporabe teh vlakov. Govori se, da je prvotno St. iljski postajenačelnik prepovedal ženi nekega policijskega uradnika uradno potovanje brez karte z inozemskim vlakom. — (Oškodovanje železnice pri polovični vožnji za dva dinarja in 75 par. — Režijo teh vlakov pa nosi inozemstvo; torej ni trpela naša država nobene škode!) Nato je policija prepovedala postajenačelnikovi ženi uporabo teh vlakov brez predpisane policijske objave. — (Oškodovanje policijske avtoritete za 1 dinar, kar

stane namreč tozadevna objava.) Potem je baje nekdo predlagal pri Direkciji ukinitve uporabe teh vlakov splošno za vse potnike iz razlogov, ki ne morejo biti pred javnostjo nikdar utemeljeni, kajti mislimo da ima ravno železniška uprava nalogo promet pospeševati, ne pa ga oteževati. Zaradi tako malenkostnega spora morajo sedaj potniki, ki pravzaprav vzdržujejo železnico, trpeti in zapravljati dragocen čas in denar radi neugodnih zvez!

A. B.

## SLOVENSKO LOVSKO DRUŠTVO

Je imelo na praznik dopoldne v steklenem salonu na glavnem kolodvoru v Ljubljani letošnji redni občni zbor. Obisk je bil poveljen. Zborovanje je otvoril predsednik društva dr. Lovrenčič iz Ljubljane. Po uvodnem tovariškem pozdravu je predlagal udanostno brzojavko kralju Aleksandru in kraljici Mariji, ki sta tudi oba vneta lovca. Nato se je govornik spomnil med letom umrlih 18 članov. — Nato se je zahvalil predsednik našim listom. — V svojem poročilu je omenil predsednik posebno hudo in ostro borbo, ki se bje baš sedaj za nov neobhono in nujno potreben lovski zakon.

Nato je sledilo precej obsežno tainiško poročilo, v katerem je predložil tajnik poslovanje društva v minotem poslovnem letu, kar so sprejeli zborovalci z odobravanjem na znanje. — Po kratkem blaginjskem poročilu se je vnela mestoma precej živa in ostra debata glede decentralizacije društva. To vprašanje je izzvalo že na lanskem občnem zboru precej hudo in dolgo debato. Sprožili so to vprašanje člani mariborske podružnice, ki so zahtevali, da naj ima vsaka oblast, ljubljanska in mariborska, svojo društveno centralo s posebnim odborom in predsedstvom. Proti temu predlogu pa se je izreklo mnogo članov in med temi so bili tudi Celjani. Končno so sklenili tako, da se izvoli v svrhu protitve tega vprašanja poseben odbor in se bo to vprašanje rešilo nato na posebnem lovskem sestanku v Celju. S tem sta se končno zadovoljili obe stranki in se je zborovanje nato mirno nadaljevalo. — Lovca, ki se tiska v »Jugoslavanski tiskarni«, se je tiskalo v preteklem letu po 8000 izvodov. Članov pa je bilo 2042. Vseh lovcev v Sloveniji pa imamo, kakor je razvidno iz izjave lovskih kart, nad 8000. List je nujno potreben, ker mnogo pripomore k pravemu lovskemu pojmovanju in lovskemu nasredku. — Med tem je prišel na zborovanje tudi veliki župan dr. Baltić, katerega je predsednik posebej pozdravil in ga prosil za nadaljnjo naklonenost društvu. — Pred volitvami predsednika in odbora je priporočil predsednik spremembo § 18 društvenih pravil SLD in sicer v toliko, da se ne volijo novi odborniki šele vsaka tri leta, nego naj se pri vsakem letnem občnem zboru voli ena tretjina odsovkovih odbornikov, katerih odstop pa naj določi žreb. S tem bi se precej dvignilo in pospešilo delovanje odbora. Predlog je bil sprejet.

Pri volitvah, ki so se vršile v listki, je bil izvoljen za predsednika zopet dr. Lovrenčič, ki je dobil od 279 oddanih 269 glasov; za podpredsednika pa notar Matej Hafner, ki je dobil 249 glasov. V odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: Drago Čeč, ravnatelj »Jugoslavanske tiskarne«, Milan Cimerman, tajnik SDS, Viktor Herfort, dvorni preparator, Matko Jelenc, policijski uradnik, Feliks Justič, višji geom. nadzornik, Josip Kremensček, profesor, dr. Franc Lokar, odvetniški koncipient, Josip Maletšek, ravnatelj »Kmetijske posojilnice«, Anton Mladič, višji sodni svetnik, dr. Ivan Modic, višji sodni svetnik, Adolf Potokar, računski svetnik, dr. Vladimir Ravnihar, odvetnič, Iv. Rus, lesni trgovec iz Zage pri Ribnici, Peter Štepec, posestnik in veletrgovec z vinom v Sp. Siški, Viktor Tančič, pivovarski nadzornik, Fr. Tavčar, inženjer, Vilko Turk, trgovec, Zmago Zierfeld, inženjer, Peter Zmitek, profesor, Julij Verovšek, veletržec, in pa Karl Mayer, posestnik za preglednika računov je bil izvoljen Leopold Remic iz Trbovelj. Ostanejo pa tajnik Miro Repovž, šolski upravitelj, blaginjak Ivan Župan, ravnatelj dohodninskega urada, in pa gospodar Ivan Rozman, gimnazijski sluga. — Za preglednika računov pa sta bila izvoljena Franc Avčič, geometer, in Avgust Ludvik, višji železniški inšpektor. — Izvolitev so sprejeli vsi novoizvoljeni odborniki razun Adolfa Potokarja. Njegov namestnik se izbere kasneje.

Govorili so nato še razni govorniki o različnih lovskih vprašanjih in o notranjih društvenih zadevah. Govorilo se je dosti o reorganizaciji društva. Poudarjalo se je med drugim, da je nujno potrebna demokratizacija lovsstva in naj se izbegava vsak separatizem. Za društvo je treba pokazati več vneme. Uvedlo naj bi se tudi obligatorno članstvo. Lovsko karto naj bi dobil samo tisti, ki je včlanjen v društvo. Po precej obsežni debati o proračunu se je sklenilo, da članarina ostane zaenkrat nespremenjena, pristopnina pa znaša Din 25. Postulat je, da se morajo z dohodki kriti vsi stroški. Dalje se je razpravljalo tudi o enotnem kroju lovca glede barve in vzorca. S tem je bilo letošnje lovsko zborovanje zaključeno s krepkim lovskim pozdravom.

## Knjige družbe sv. Mohorja za leto 1925.

### A. Leposlovje:

1. Ivan Pregelj: Božji mejniki. Povest iz Istre. (Mohorjeva knjižnica, št. 10. Zakaj ni na platnicah številki 1—9?)
2. Fr. Jaklič: V graščinskem jarmu. Povest. (Slov. večernice, zv. 78.)
3. Pavel Perko: Lovriček. 4. Fr. Milčinski: Mokra detelja. (Pijana povest, le knec je drugačen.) 5. Ant. Komar: Ne evili več. št. 3—5 so v Kolodarju D. sv. M. za 1. 1926.

Letos nam je Mohorjeva družba podala mnogo dragocenega leposlovnega čtiva. Najlepša je pač Pregljeva povest. To, kako mlad, nekoliko bolehen istrski duhovnik, ki mu je pred dvajsetimi leti neznan zločinca očeta ubil, na podlagi molitvenika »Oče, bodi tvoja volja«, spisanega za istrsko ljudstvo od slavnega škola Jurija Dobriča, ter s pomočjo nesrečnega gluhočeka, nezakonskega sina bedne, zapuščene glohe Maren, izsledil očetovega morilca, obenem narodnega odpadnika, ter tako postane orodje božje pravičnosti, četudi mora to svoje božje poslanstvo a smrtjo plačati, to, ta ideja je v povesti dobila čudovito lepo obliko. Najprej v mirnim zanimanjem spremljamo mladega Križmaniča na njegovi poti od Pazina naprej proti zapadu, po tisti Dragi (izsušeni strugi) mimo Berma do Ježnja (rojstne vasi Jurija Dobriča!) ter do župnije Tinjana in še dalje v Zminj, pri čemer toliko poučnega izvemo o Istri, o krajih in prebivalcih; ko pa se prične siloviti boj med slabotnim duhovnikom in brezobzirnim hrustom Milohovanicem, z rastjo grozo gledamo, kako se bo končati; odleže nam, tvoj zadovoljstvo občutimo, ko vidimo, da je tisto zver v človeški podobi vendarle dohitela pravična kazen božja, neustrašnega Križmaniča pa blagrujemo, da je dovršil tako delo, četudi z žrto svojega življenja. Redka je ta umetnost, da zna pi-

satelj tako razplesti zamačani voz. Skoro bi rekli, da g. Pregelj še v nobeni svojih mnogobrojnih povesti ni podal tako lepo zgrajenega, strnjenege dejanja kakor v »Božjih mejnikih«. Ob koncu P. P. Glavarja n. pr. bi bili radi še kaj dalje brali, kako je Glavar kot duhovnik deloval itd.; tukaj, v tej povesti pa na koncu vemo: tu je vse končano, nič več ne more slediti. Prekrasno so slikani »božji mejniki« t. j. duhovniki, ki jih je Bog dan zapuščeni istrskemu ljudstvu, da bi mu bili zid proti verski in narodni nevarnosti: na čelu vsem biskup Jurij Dobriča, potem pa junaki kot: Matko Glečina v Zminju, France Gregorič, bivši župnik v Tinjanu, doma iz Kranjske (kakor toliko drugih), »hajduški pope Jože iz Juršičev itd. Upravičen je naslov povesti; zakaj, kakor pripoveduje najzanesljivejša priča o narodnem prepodu v Istri, prof. Velkoslav Spinčič v letu 1924, v Zagrebu izlani knjigi »Povijest Istre«, so bili prvi narodni buditelji Istre skoro sami duhovniki, svetovnjaki le redki. (Anahronizem, da je k novi maši mladega Križmaniča, ki je bila okrog leta 1880, vsekakor pa pred letom 1882, poslal tudi velezaslužnega župnika Gračiča, že dolgo vrsto let v Bermu, a duhovnika šele od 1. 1886, pisatelju prav radi odpustimo: saj je župnik Gračič eden izmed glavnih »božjih mejnikov« v Istri. Bog ga ohrani!) Vsa ta povest pa je obenem ena sama velika, žalna pesem o Istri, deželi največjih prirodnih in eličnih nasprotij: stanka »lepa Marica« ter njen nezakonski nemil sin Jože (kdo se ne bi spomnil istrske povesti »Veli Jožec od Brvata Vlad. Nazorja!) sta tožna predstavitev teptanega slovensko-hrvaškega naroda v Istri, Dobričova knjiga pa je krasen simbol verske in narodne prosvete, ki je narodu pomagala iz rok tlačiteljev in odpadnikov. »Jugoslavanski Matič« pač ni mogel gledati Istre niče večje usluge napraviti kakor dr. Pregelj in Mohorjeva družba s to povestjo. Kdor povest prebere, ne pozabi Istre več. (Zlaj pa na »Mladikoc« eno prošnjo: »Božji mejnike« so nam vzbudili skomine, da bi radi kaj več vedeli o škofu Dobriču, dalje pa tudi o tistih krajih, kjer se po-

vest godi; naj bi nam jih kak geograf opisal in »Mladikoc« prinesla kakšne slike; potem bomo povest še enkrat prebrali in jo še enkrat uživali.)

Jakličeva povest »V graščinskem jarmu«, ki se godi pred letom 1848., v dobi tlake, v okolici lga, v območju turjaške graščine, nam slika, kako gozdar Menat, italijanskega rodu, iz osebnega sovraštva kratki gozdno pravico kmetu Glavanu iz Skrilj ter njegovemu sinu Janezu; in ko si sama naredila pravico ter nekaj hoi posekate, morata oba najprej v grajsko keho, Janez pa pčtem še za eno leto v cesarsko ječo na ljubljanski grad medtem mu pa Menat izneveri nevesto. Tudi ta povest se bere zelo prijetno; napetost dejanja raste do konca. Dožim je Pregelj na več mestih tudi lirik, je pa Jaklič vedno dobrodušen epik; z epično širino in zgornostjo nam riše prebivavce Skrilj in njih razburjenje; natanko zija poznamo pot v gozd Mokrec, gozdni prepad v lški razgled z Mokreca; z Glavanom in njegovim sinom naprezamo voli, sekamo v gozdu šibe (»gole« so Notranji eno samo bukovina), se vračamo iz gozda doli itd. Kljub težki svadi med gozdarjem in Glavanovimi doživljamo gozdno idilo, ki nam tako dobro dene; v vasi pa s tihim veseljem gledamo »raztrganega dohtarja« Krivanoga, ki bo s tožbo in »štempljki« graščino ugnal. Pisatelj je v tej povesti namenoma samo objektivno pripovednik: ve namreč, da so ljudje močilo, graščini vse zlo pripisujejo, pa to jim bo povedal šele v nadaljnji povesti »Peklena svoboda« (v Večernicah, zv. 79). Tudi za to povest smo Mohorjevi družbi hvaležni: v času, ko nam Slovencem celo naši najboljši možje (n. pr. g. Finžgar je na nekaj takega zadnjič ob Slomškovem predavanju namignil) očitajo, da smo hlapi, ki se za svoje pravice ne ganemo. Jakličeva povest dokazuje, da v preteklosti nismo bili vedno in povsod hlapi. Tiste hlanci naj nam bodo — z oblikom nekih pretiravaj — svetel zgled v borbi za naše pravice, pa ne samo gozdne!

»Mokra detelja« je zlata vretna črtica: najhujši pijanci ne morejo pisatelju očitati, da ni do-

bro pohvalil vseh njih vrlin, kako genljivo znajo peči, kako se ljubijo med seboj, koliko ga »neso«, pa tudi — kako si nakopavajo delirium tremens. Milčinski je tu svoj neizčrpi humor posvetil najbolj perči in pekoči nalogi našega narodnega dela: iztrznjenju. To se res pravi: zlepa zdraviti bolnike. Ni bes, da bi vsaj ta način tega ali onega ozdravil! — »Lovriček«: Klara, kmetško dekle, ki bi po smrti staršev morala skrbeti za svojega edinega, od detinske bolezni nabogljenege brata, pritlikavca Lovrička, se iz lakomnosti poroči z Amerikancem Ferdinandom, ki kmalu po poroki jame kazati svojo nenavist zoper Lovrička, najprej brez pravega vzroka, kasneje, ker naboglj enca obdoli tatvine; končno mora L. kljub hudi zimi v hlev; v mrzli noči zmizne. Slika iz trdega, neumljenega življenja. L. se nam smili: razumemo, da je oče težko umrl v skrbi za sirotka; razumemo tudi, da ga je pred smrtjo priporočil dobremu prijatelju in sorodniku Gašperju. Ne razumemo pa, da ta Gašper, ki je — mimogrede povedano — tako simpatično nasličen (slika S. Šantla, str. 45), pohabljen kočno izpred oči izpusti, čeprav ni več varuh) to mu zamerimo. Vedeti je moral, kaj se z njim godi. Klara, ki kmalu po poroki začne jokati, se nam pa prav nič ne smili: utajila je ob poroki dolg, omočila se iz pohlepa, ukradla možev denar, pa pustila, da je sum le el na Lovrička, sploh zelo zopna ženska. Tisto z dolarji nam ni jasno: ali je bilo 1000 ali 5000 dolarjev? Če jih je Klara ukradla 5000, je morala imeti velikanski dolg (pred vojno vsaj 25 tisoč kron); in Ferdinand naj ne bi bil nič slutil! Črtica je pisana živahno, dramatično: pisatelj kaže tu neko posebno tehniko (slog): počasi, počasi nam odpira vrata v to družinsko tragedijo, zakaj žele proti koncu izjemo, da je Lovriček že okoli 30 let star. — »Čvili kot inžanska kola«, pravi pregovor. Ne vem, ali na lgu res prav posebno čvilijo, ampak to je pa gotovo, da se je lžanec, ki je paglavcu Jošku Trohi za nagajivost s kolomazom obraz počrnil, izkazal sijajnega pedagoga, zakaj ta kazen, tako duhovita, je iz nepridiprava napravila najboljšega

# Po širnem svetu

## Znamenite najdbe v Mezopotamiji.

Izkopavanje v glavnem mestu bivše velike države Abasidov, v Samari v Mezopotamiji, ki jih je vodil berlinski vseučiliški profesor Ernst Herzfeld, so prinesla lepe pridobitve tudi umetnostni zgodovini. Prof. Friderich Sarre, ravnatelj islandskega umetnostnega oddelka berlinskih muzejev, objavlja o tem zanimive podatke v zvezku Seemannove »Zeitschrift für bildende Kunst« (Wilhelm von Boche). Izkopali so med drugim lepe izdelke iz pravega belega porcelana z vsemi znaki, ki so lastni porcelanu; koalina ni v njem, a to ni bistveno. Ta porcelan je star 1100 let ali še več! Porcelan je okrašen z nežnimi reliefi, kakor stari porcelan na Kitajskem. Tako je na dnu posode v reliefu riba, podobna krapu, okrog nje z valovi naznačena voda; stene so okrašene s slikami letelih ptic. Te stvari so našli v kalifovi palači v prostoru, kjer je bil gotovo harem. Bagdadski kalifat je bil v tistih gospodarskih in kulturnih stikih s Kitajsko; živahen promet se je razvijal po morju in po veliki cesti skozi Srednjo Azijo. Kitajske umetniške in luksuzne predmete so v Bagdadu posebno cenili.

## Odstavljeni kitajski cesar

Teloče stoletje demokracije ni zavrglo samo evropske cesarske dinastije; nemški Viljem, bolgarski Ferdinand, grški kralj in mnogi drugi imajo v daljnem vzhodu mladega tovariša, ki je imel popolni raj na zemlji — 19 letnega Pu, odstavljenega kitajskega cesarja. Sicer je cesarstvo na Kitajskem bilo že pred vojsko odpravljeno, toda odstavljeni cesar je še do lanskega leta bival v Pekingu. Pred njim so v pravem pomenu besede položili padali v prah in noben državljani ni smel stopiti na cesto in z »navadnim« *očni opazovati sveto veličanstvo, če je zapustilo svojo palačo in se sprehajalo po ulicah Pekinga. Evropska poslanstva so bila po nazarjanju te dežele pred kitajskim cesarjem »ubogi zemeljski črvi«.*

Sedaj pa se nahaja Pu v japonskem ozemlju Tientsinu. Čeprav ga bivša njegova bogata dežela ni tako lepo oskrbela kot je Nemčija svojega Viljema, vendar si je ta zadnji potomec rodbine, ki je vladala 300 let, napravil majhen dvor iz 50 spremljevalcev, slug, pisarjev in žena. Preje pa je bil kitajski cesarski dvor 10.000 oseb. Pri svečanih ceremonijah, ki se tudi tu uvažujejo po starih navadah in po starem kitajskem kolektorju, nosi Pu stara cesarska svečana oblačila. Pravični dragoceni kamni in biseri na teh oblekah so zamenjani sedaj s steklom; kajti, ko je predlani mladi odstavljeni cesar končno javno zapustil Peking, je republikanska vlada zelo pazila, da niso z njim odšla iz dežele kaka bogastva v podobi kakih »nepotrebnih« *dragocenosti. Pu pa je tudi poleg teh slučajnih ceremonij zelo modern mož, ki stoji z ostalim svetom po zaslugi svojega angleškega učitelja v ozki zvezi. V preteklem letu je nameraval Pu potovati v Ameriko in Anglijo, toda tega ni napravil. Angleški poročevalec je v Tientsinu izvedel, da je krivo temu le slabo zdravstveno stanje mladega »cesarja«, kajti govori se, da ima težko tuberkulozo.*

## VROČI VODOMETI V SLUŽBI CIVILIZACIJE.

Na Islandiji so pričeli praktično izrabljati vroče vrelce, ki se nahajajo v posebno veliki množini na otoku Saga. Sicer so že v prejšnjih časih v pesku, neposredno v bližini vročih vrelcev, postavljali peči, v katerih so pekli kruh ali pa so napravili velike pralnice in

kopalnice s tem, da so k vročim vrelcem napeljali v primerni množini mrzlo vodo. V zadnjem poletju pa so izrabljanje teh naravnih »peči« *še bolj pospešili in razširili. Vročo vodo so namreč napeljali prav iz vrelcev po ceveh v posebno vrtnarske hiše, kjer se ne gubeje različne vrste zelenjave in rož, ki se do sedaj na Islandiji radi mrzlega podnebja niso moge vzdržati. Poskusi so dokazali, da se more na ta način temperatura trajno ohraniti na 20 stopinj, kar daje možnost, da se vrtnarstvo na Islandiji silno pospeši. Priča kujejo, da bodo v teku te zime že pričeli z dnevno prodajo na ta način pridobljene zelenjave in cvetic.*

## NARASČANJE ZAKONSKIH LOČITEV.

— Po izjavi ameriškega ministra za trgovino, se je v Združenih državah v l. 1924. število porok znižalo, medtem ko se je število ločenih zakonov povečalo. Zakonov je bilo sklenjenih v celoti 1.178.206, kar pomenja 37 odstotkov nazadovanja napram l. 1923; število ločenih zakonov pa znaša 170.967, kar predstavlja 3,5 odstotni prirastek napram prejšnjemu letu. Država Texas se ponaša z največjim številom ločenih zakonov, to je 15.375, tu pride namreč na vsake 10 porok ena ločitev.

— Čez noč siv — pravljica? Ko sem v »Slovenec« *št. 3 čital to trditve Amerikance dr. Hausmana, sem zmaljal z glavo. Proti dejstvu pač ne pomaga noben dokaz. Moj brat je odšel na bojišče s popolnoma rjavo brado. Udeležil se je kot četnik devete ofenzive pri Hudem logu. V noči pred Vernimi dušami je dobil med najhujšim ognjem povelje preiskati neko koto. Srečno se vrne v strelski jarek. Ko se zdani, se mu tovariši smejejo, češ kaj ima na bradi. Pogleda v ogledalec — levi del brade je siv, in še danes ga diči sivi čop. Ena izmed prič živí v Ljubljani. Pokazal sem mu članek, on pa meni sivi del brade. Sicer nam o tej stvari poročajo ne samo pesniki, ampak tudi naravoslovci. Čitaj pri Erjavcu o orlu. Bo pač treba iskati razlage v tem pojavu. Dr. Yn.*

— Zakaj se ameriško bankarstvo tako dobro razvija? Na banketu največje ameriške zveze bančnih uradnikov je govoril predsednik Tregoe, ki se je bil ravno vrnil s potovanja po Evropi, med drugim tudi v vrokih, ki so spravili poslovanje ameriških bank na današnjo višino. Pravi, da je eden glavnih vzrokov, zakaj uradništvo dobro dela, dobra malica, ki jo banke med delovnim časom sevirajo svojim uslužbencem. Uradnih ur zato ni treba deliti in uslužbenci po tem okrepčilu lahko res z uspehom delajo. Tudi ljubezen do podjetja gre skozi želodec.

— Kdaj se ljudje najbolj ženijo? V Angliji odpade 30 procentov vseh porok na tretje četletje in v tem zopet 12 odstotkov na mesec september; to je torej rekordni mesec za poroke. V mrzlih mesecih prvega četletja pa število porok zelo pade. — V drugih deželah je to drugače. V Združenih državah je največ porok v decembru, mesecu družabnih prireditev. — V Italiji je najbolj priljubljen čas med veliko nočjo in binkoštim, na francoskem februar — predpust.

— Barva oči. Mnogo govore o barvi oči, a malokdo ve, da povzroči razne barve pigmenta, tem temnejše so oči. Ako je pigment maksimalno navzoč, tedaj imamo črne oči, ako ga je manj, rjave, potem zelenkaste in nato sive. Ako ni prav nič pigmenta v šarenici, tedaj so oči modre, ker se nahaja notri samo zrak. Antropolog Martin Gross in drugi so imeli opraviti celo z ljudmi, ki so imeli eno oko rjavo, drugo pa modro. Ta pojav imenujejo heterokromijo.

— Med temi dosedaj se neizvajajo Fr. Maroltovo »Ljubi konja jake« *in Adamčičovo najnovejšo delo »V samostanu« *s spremljevanjem losnega okleta in karle. Tercet mariborske »Drave« *s harjo nastopi pred turnejo po Jugoslaviji v Ljubljani prvič torej je prikazoval izrednega glasbenega učilca. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni.***

## Ljubljansko gledališče

### Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Petek 8. jan.: ZAPELJIVKA Red B.

Sobota 9. jan. ob 3 pop.: PEGICA MOJEJA SRCA.

Dijaška predstava po znanih cenah. Izven.

Nedelja 10. jan. ob 3 pop.: PEGICA MOJEJA SRCA.

Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.

Pondeljek 11. jan.: DRUGA MLADOST, Red D.

### Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek 8. jan.: ORFEJ V PODZEMLJU, Red F.

Sobota 9. jan.: VIHAR Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v veliki dvorani »Unionat«. Začetek ob 8 zvečer.

Nedelja 10. jan. ob 8 pop.: SRCE IZ LECTA, POZIV NA PLES, CAPRICIO ESPAGNOLE. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Pondeljek 11. jan.: Zaprt.

Dijaška predstava v drami. V soboto 9. t. m. popoldne ob 15 se vrši v ljubljanski drami dijaška predstava po znanih cenah. Uporizor se efektivna in priljubljena Mannersova veselega »Pegica mojeja srca«. Predstava je v prvi vrsti namenjena našemu dijakstvu, vendar pa ima tudi drugo obširno pristoje k tej dijaški predstavi. Začetek točno ob 15 uri popoldne.

## Naše dijaštvo

»Stražni ognji.« *Vsebinska 4. številka: A. M., Sarajevo: Ponoči v kupeju — Joško Krošelj: Milena. Odlok — Leopold Stanek: Prva pesem — Mlakerjev Pino: Narodna — Mlakerjev Pino: Mladost — Hudinski: Študentovske bolesti — Hudinski: Utrinek — France Borkov: Porodila nas je — N. K., Celje: Italijanski motiv: Joško Krošelj: Dobri ljudje — Edvard Kocbek: Slomšku — Razgledi: Jan Bogumil Šedivy: Mir ljudem na zemlji! — O naši pesmi. — Literarni list »Stražni ognji« *izdaja katoliško dijaštvo v Mariboru. Posamezna številka stane za dijake Din 3, za vse druge Din 5 (po pošti vsi Din 0.50 več.) Celotna naročnina znaša za dijake Din 25, za vse druge Din 40. — Urednik: Tone Krošl, Maribor, Koroščeva 12. — Upravniki: M. Wraber, Maribor, Slomškova trg 18, II. nadstropje.**

## Socialni vestnik

### ZAVAROVANEC OKROZNEGA URADA ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja, da uvede s 1. januarjem 1926 na podlagi soglasnega sporazuma z Zvezo blagajniških zdravnikov pavšalno honoriranje obiskov zdravnikov na domu bolnikov. S to novo ureditvijo honoriranja obiskov so v zvezi sledeče posledice, na katere urad obsele zavarovane člane opozarja.

Po veljavnih določilih bolniškega reda je vsak zavarovani član v slučaju, ako zahteva in potrebuje zdravniške pomoči, dolžan zdravnika obiskati v odrejenih ordinacijskih urah na d o m u zdravnika, odnosno v ambulatorijih. Le izjemoma, ako je zdravstveno stanje zavarovanca tako, da mu je popolnoma nemogoče zapustiti posteljo, imajo člani pravico zdravnika klicati na svoj dom. Zasebni pacijent zdravnika kliče na dom le v dejansko skrajno nujnem slučaju, ker mora pač štediti. Pri javnem denarju pa je štedenje še bolj potrebno, zlasti še, ako je denar namenjen zdravju delovnega naroda, torej eminentno socialnim svrham. Klicanje zdravnika na dom je posebno priljubljeno pri simulantih, ker s fingiranjem nujnosti in nevarnosti bolezni hočejo zanesljivo doseči denarno podporo. V boju proti simulantom od strani urada in zdravnikov morajo naravno trpeti tudi resni bolniki. Temu se ni čuditi. Izkoriščevalci zavarovanja so v bistvu vzrok vse kritike proti poslovanju urada. Da ni izkoriščevalcev, bi urad ne bil prisiljen izdati strogih formalnih predpisov in resni bolniki bi mogli uživati skrbnejše zdravniško nego. Tako pa i zdravniki i urad izgublja visok odstotek svoje energije pri simulantih.

Urad je radi vedno večjega izkoriščevanja od strani simulantov in onih, ki bolezni pretiravajo prisiljen k najbolj energičnim ukrepom in upa pri tem boju na pomoč cele vestne in odgovornosti se zavedajoče javnosti. Proti onemu članu, ki bi zdravnika klical na dom, ne da bi bila za to podana neobhodna potreba in nujnost slučaja, se bo urad poslužil zakonitih določil in takemu članu predpisal povračilo vseh stroškov, ki so uradu nastali radi brezvestnega in izkoriščavačnega dejanja člana.

### ZAPOSLEVANJE INOZEMCEV.

Inspekcija Dela v Ljubljani službeno razglasi: V smislu predpisa § 7 Pravilnika o zaposlovanju tujih delavcev (Uradni list št. 362-108 ex 1925) se bodo izdala vsem onim inozemcem, ki so bili na ozemlju naše kraljevine zaposleni, že predno je stopil zakon o zaščiti delavcev v veljavo, posebna uradna potrdila, da navedeni zakon zanje ne velja. Zato se pozivajo vsi inozemski delavci, vajenci, uradniki, nameščenci, gospodarski in drugi uslužbenci, ki so bili zaposleni v naši državi že pred dnem 14. junija 1922, da vložijo čimprej prošnje za izdajo omenjenih potrdil. Prošnjam treba priložiti uradna dokazila, da so bili res zaposleni pred navedenim datumom, dalje dokaze o njihovi stro-

## Mariborsko gledališče

Premijera Molierove komedije »Zlahtni meščani«. Kot prihodnja premijera v drami se pripravljajo ena najbolj reprezentativnih Molierovih komedij »Zlahtni meščani« *v režiji ravnatelja g. Bratine. Omenjena komedija zahteva izmed mnogostevilnih Molierovih oderskih del največ zunanje aparata: nastopil bo skoro ves ensemble mariborskega gledališča tako dramski kakor operni (solisti in zbor). Pri predstavi bo sodeloval tudi orkester. Skupno bo nastopilo okoli 50 oseb. — »Zlahtnega meščana« *so vpisovali in ga vpisujejo še vedno vsi večji odri z največjim uspehom.**

Umetniška razstava A. Trstenjaka. Na sv. Treh kraljev dan se je slovesno otvorila umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Predstavil se je obširno mlad umetnik Ante Trstenjak iz Ljutomer. Študiral je v Gradcu in v Pragi, zadnji dve leti pa je bil v Franciji in Italiji. Razstavil je svoje vtise na tem študijskem potovanju ter nekaj slik iz svoje ožje domovine, Ljutomera in Murske Sote. Razstavo je otvoril G. Vavpotič, ki je v mlademu umetniku pozdravil svež, lekre optimizem, ki ga v zadnjih letih tako pogrešamo. Pri slovesni otvoritvi so bili med drugim g. generalni konzul dr. O. Beneš, zastopnika italijanskega in francoskega konzulata, šef prosavce dr. Lončar, dr. Mantuani, O. Zupanič in drugi. Razstava je odprta do 19. januarja.

## Polzvedovanja

Našel se je zlat poročni prstan. Dobi se v vafiki Soukal.

kovni usposobljenosti, o vrsti posla, ki ga opravljajo ter naslov podjetja, oziroma službodajalca, kjer so zaposleni. Prošnje morajo biti po predpisih kolkovane (Din 25), ter jih je treba vložiti najkasneje do dne 28. februarja 1926. Teh prošnje ne morejo vlagati delodajalci za inozemce, ki so pri njih zaposleni, temveč prizadeti inozemski uslužbenci s a m i. — Če bi se po izteku roka ugotovilo, da posamezni inozemci nimajo potrebnih uradnih izkazil, se bo smatralo, da veljajo zanje odredbe zakona o zaščiti delavcev ter se jim bo nadaljno zaposlenje prepovedalo. Obenem se bo uvedlo predpisano kazensko postopanje. — Prošnje treba vložiti pri Inspekciji dela v Ljubljani, Dunajska c. 40.

## Sport

### LAHKA ATLETIKA NA NEMŠKEM I. 1925.

Nemški državni trener Waitzer pravi, da se lahka atletika leto 1925 loči od prejšnjih let tako kakor velika gora od grčev. »Lepo je gledati, kako silijo mlajši naprej in hočejo prekositi pravke, na drugi strani pa, kako se ti branijo in kljubujejo napadom, večkrat z uspehom in boljšimi rezultati. Izredno častihlepe in nebrzdane moči mladosti tam, tu pa neupogljiva volja, izkušnost v boju in umetnost treniranja. Zato so uspehi vedno večji, tako navzgor kakor v širino; v prejšnjih letih je bila razlika med najboljšimi in med sledečo množico velika, vrzel zvezojača, danes postaja razlika vedno manjša in se vrzel zapira. Tik za najboljšimi sledi druga vrsta, tej tretja itd., in to je pač največji uspeh letošnjega leta. Prvi sadovi trudapolnega dela nemškega sportnega urada dozorevajo.«

Sijajen je uspeh v teku na kratke in srednje razdalje Nemci imajo že 28 tekačev, ki letijo 100 m pod 11 sekund, tri z 10.51 Sedem tekačev predirka 400 m pod 50 sekund, torej mednarodna vrsta. 800 metrov je preteklo lani 10 atletov pod 1.58, Peltzer v 1:52.8, kar je bil na to razdaljo največji lanski svetovni uspeh. Samo 0.9 sekund mu manjka še do Meredithovega svetovnega rekorda; seveda je pa to veliko, ker smo že itak na meji tega, kar človek zmore.

Na daljše razdalje so pa Nemci še daleč zažadi za mednarodno četo. »Tu moramo še pošteno prijeti, in sicer na deželi in v majhnih mestih, velika mesta niso za treniranje na dolge razdalje.«

V teku čez staze imajo Nemci Peltzerja, v skoku na višino trenutno nobenega prvostanskega atleta. V skoku v daljavo bi morali aprilo velike množice izbornih sprinterjev biti uspehi večji; manjka še potrebne energije in koncentracije. Tudi v skoku ob palici so Nemci v mednarodni povprečnosti, niso ne prvi in ne zadnji.

Počasi se začnejo uveljavljati v metanju diska in kopa ter v suvanju ali metanju kroglice. Tucat je atletov, ki spravijo kroglo čez 13 metrov, samo Söllinger pa čez 14 metrov, ki pomenijo mednarodni prag v prvo vrsto. Težki atleti bi morali s to panogo začeti, pa bi bilo takoj bolje. Oni so tudi vzrok, da Nemci v metanju kljavi in uteži mednarodno prav nič ne pomenijo. V metanju kopja se — kakor v nobeni drugi vaji — javlja velika pomanjkljivost v tehniki. Razveseljiv je pa napredek v metanju diska. Sedem atletov ga je vrlo čez 42 metrov daleč, Hoffmeister ga je s 46 m vrlo v mednarodni klopiči prve vrste.

Tudi notranje jedro nemške lahke atletike je zdravo, organizacija se je lani utrdila in poglobila. Nastavili so državna sportna učitelja in so napravili s tem način vzgoje in treniranja enotno. Predavanja in tečaji po vsej državi so vzgojila veliko četo izbornih vadičeljev in voditeljev. V posebnem listu »Start und Ziel« *delujejo vsi duševni sportni delavci. Z zadovoljstvom gleda nemška lahka atletika v preteklo leto in stopa v novo leto s pogumom in samozavestjo.*

## Turistika

Kranjska gora. (Vremensko poročilo ob 7 zjutraj 7. januarja.) — 4 stopinje Celzija. Barometer se dviga. Brez oblakov. Srež 20 cm visok. Saninec ugoden.

Dom na Kravcu. Vremensko poročilo od 7. t. m.: Jasno, čez dan plus 2 stopinji Celzija. Smuka neugodna, dokler ne bo padel nov sneg.

## Naznanila

Kolesarsko in metociklistično društvo »Savac« *v Ljubljani vabi g. člane in članice k prireditvi društva »Sveta Vojska«, ki se vrši v nedeljo 10. januarja ob 4 popoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. — Odbor.*

Društvo »Sočac« *v Ljubljani naznanja, da predava v soboto v salonu pri »Levu« *ravnatelj drž. gluhošolstva v Ljubljani g. Fran Grm in sicer o povsem novi strokovni temi: »Razvijanje govora in govorne napake pri otroku.« *Ker je to predavanje zelo važno in koristno, vabimo člane in prijatelje, posebno pa starše, da se tega prekristnega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Začetek točno ob pol 9 zvečer. Vstop vsem prost.***

Jugoslovanskim rudarskim, plavžarskim in pri rudnikih zaposlenim inženjerjem! Pripravljalni odbor sklicuje ustanovno skupščino na dan 17. januarja 1926 ob pol 14 v Ljubljani v prostorih ljubljanske sekcije Zveze jugoslov. inženjerjev in arhitektov v Kazini, II. nadstropje. — Pripr. odbor.

Predavanje o železobetonu se vrši vsako nedeljo od 8 do 12. Pričetek v nedeljo 10. januarja. Nadaljnje informacije daje tehnična pisarna na Tržaški cesti 2.

Kmetijski strokovnjaki, bodisi da stojite v javni ali privatni službi ali pa da ste samostojni gospodarji, pristopite vsi kot člani Društvu kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo v Ljubljani in se udeležite priidno zborovanj, sej, sestankov in izletov tega društva. Društvo je razdeljeno na sekcije Ljubljana, Maribor in Novo mesto. Novomeška sekcija tega društva je sklenila, da priredi na praznik 25. marca 1926 ob 10 popoldne v kmetijski šoli na Grmu sestanek kmetijskih strokovnjakov. — Prijave za pristop k društvu in za udeležbo na tem sestanku sprejema do 1. marca predsednik novomeške sekcije B. Skalický. Prislanke so vsi, ki vam je za dobro skupno stvar. Natančen spored sestanka se naznani po 1. marcu.

Stanovska organizacija hot. kavarnarjev in gostilniških uslužbencev priredi običajno letno predpustno zabavo dne 13. januarja v vseh prostorih »Kazinec«. Ker je čisti dobiček namenjen strokovni šoli, se vabi na obilen obisk. — Odbor.

Esperantistoj de Legatere atentat! Dimanče in 17 de tin menato okazos fraia klubo en Vrhniko, grandan paroladan kam amurvespero. Samideancoj partoprenu tian či okazon kiel eble plej multombre. Car ilia sukcesos estas ankau nia, do dimanče ĉin in Vrhniko. Ni devas helpi unu la alian, do faru sian devon kaj propagandu nian ideon!

## Glasba

Prizri, v soboto 9. januarja se ponovi na koncertu v Unionatki dvorani Novakova simfonična pesnjica: Vihar — Beufé, pod vodstvom dirigenta Rika Stritofa. To znamenito delo, ki je pri svojem prvem izvajanju zelo tako velik uspeh, zasluži tudi sedaj vsa naša pozornost. Zato vabimo obširno k obiskani koncertu, na katerem se bo izvajalo to delo. Začetek koncerta je točno ob 20; predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Povsodi sber »Slogov« *prirediti, kakor že omenjeno, v pondeljek 11. januarja v filharmonični dvorani pod vodstvom pevovedbe Mirka Premšlaja svoj prvi koncert, na katerem bo pol nekaj pesmi starejša, nekaj pa novejša slovenska glasbena litera-*

# Gospodarsvo

## Redni letni občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo

Je bil 6. t. m. v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani. Udeležilo se ga je okoli 80 delegatov iz vse Slovenije in nekaj članov, ki še niso organizirani v podružnicah. Posebno častno je bila zastopana mariborska oblast.

Ob otvoritvi zborovanja je predsednik g. kmetij, svetnik Rohman pozval vse navzoče, da so zaklicali trikratni »Slava!« Njeg. vel. kralju Aleksandru I. Spominjal se je tudi umrlih članov, zlasti neumornega pospeševalca društva in glavnega odbornika gosp. Pavla Koširja, ki je v tem letu preminul. V daljšem nagovoru je orisal delovanje društva v ravno kar minulem poslovnem letu in posebno poudarjal naloge, ki čakajo društvo v bodoče. Zlasti bo treba napeti vse sile, da se pridobi primeren trg za našo zelenjavo, ki je po nekaterih pokrajinah naše države (obmoški kraji) tako primanjkuje, pri nas pa se je pridela mnogo več domače potrebe. Pa tudi dohodki iz sadjarstva bi se dali še silno pomnožiti, ko bi se sadno drevje bolj racionalno gojilo, ko bi se s sadnim pridelkom pravilneje ravno in ko bi bila sadna trgovina bolj urejena. Napredek je torej nujno potreben, toda mogoče je le v skupnem smotrenem delu — v organizaciji.

Iz tajnikovega poročila posnamemo, da je imelo društvo v l. 1925. 4743 članov. Od prejšnjega leta se je pomnožilo za 800 članov. Društvo ima 53 podružnic. Prirastlo jih je od prejšnjega leta 12. Da se vsi odborniki glavnega odbora, ki so raztreseni po vsej pokrajini, pritegnejo k uspešnejšemu delovanju, se je razdelila Slovenija v štiri društvena okrožja s pododbori, ki se sklicujejo pogosteje k sejam, ki snujejo podružnice in iniciativno vplivajo na razvoj društva in splošni napredek. Podružnice so priredile v minulem letu 57 poučnih predavanj in 29 eno- in dvodnevni tečajev. Zlasti se je živahno delovalo za precepjanje sadnega drevja. Udeleženih je bilo 36 predavateljev, ki so imeli najmanj 1500 poslušalcev.

Društvo je izdajalo tudi v tem letu svoje glasilo »Sadjar in vrtnar«, ki je izšlo v 12 številkah po 6000 izvodov. Glede razširjanja društvenega glasila na vinarsko stroko, bi bilo treba izpremeniti društvena pravila, o čemer more sklepati pa šele bodoči občni zbor.

Podružnici v Novem mestu in v Središču ob Dravi ste priredili v minulem letu sadni razstavi, ki ste se prav dobro obnesli. Ob priliki sadne razstave v Nov. mestu se je vršilo zborovanje sadjar. večakov, kjer so se določile smernice za pospeševanje sadne trgovine. — Oktobra meseca minulega leta je poslalo društvo profes. Priola na Holandsko, da bi proučil razbiranje in vkladanje sadja po ameriškem načinu. — Kontrola drevesnic se še ni začela izvajati, ker je bilo l. 1925. silno neugodno za drevesničarje. — Blagovni oddelek je imel v zalogi razno vrtnarsko orodje in druge potrebščine.

Društveno poslovanje je bilo jako živahno. Načelstvo je imelo 20 sej. Glavni odbor (20 članov) se je zbral pa dvakrat. Došlo je 506 vlog in odposlalo nad 2000 depisov.

Tajniško poročilo se je vzelo odobruje na znanje. Po daljši debati se je sklenilo, da se v prihodnje tajniško in blagajniško po-

ročilo pred občnim zborom da v tisk, da ga delegati pred zborovanjem lahko pregledajo.

Iz poročila blagajnika je razvidno, da je imelo društvo v l. 1925. 155010 Din dohodkov in 137432 Din stroškov. Preostanek v blagajni znaša torej 17578 Din. K temu je priloženo še društveno imetje v blagovnem oddelku, čigar vrednost znaša 9724 dinarjev in pa tirjave, ki znašajo 9422 Din. Društveno imetje je torej znašalo koncem leta 36.724 Din. Posebna zahvala gre oddelku za kmetijstvo, ki je naklonilo društvu izdatno državno podporo v znesku 18407 Din.

Po daljši debati je bil za bodoče leto izvoljen sledeči odbor: Načelstvo V. Rohman, za predsednika, Andr. Zmavc za I. podpredsednika, M. Humek za II. podpredsednika, A. Skulj za tajnika in J. Verbič za blagajnika. Odborniki za ljubljansko okrožje: B. Skalicky, C. Jeglič in F. Kafol. Odborniki za celjsko okrožje: M. Levstik, F. Plešec, Fr. Gorican, J. Petkovšek. Odborniki za mariborsko okrožje: Jos. Priol, dr. Kronvogel, P. Močnik in J. Zupanc.

Soglasno se sklene, da se občni zbor za leto 1926. vrši v Novem mestu.

Predlogi glavnega odbora: Društvo naj izposluje za svoje člane sadno drevje iz državnih drevesnic po znižanih cenah. Akcija ljubljanske podružnice za nakup vrtnih semen se raztegne na podružnice po deželi.

Predlogi podružnic: Društvo naj izposluje državno podporo za ustanavljanje in vzdrževanje podružničnih drevesnic. — Voluhar dela vedno večjo škodo. Društvo naj preskrbi svojim članom primerna sredstva za pokončevanje tega škodljivca. — Društvo naj preskrbi, da se bo zopet izdeloval tobačni izvleček za pokončevanje listnih uš. — Dobava cepičev in divjakov naj se posreduje potom društva. — Glavni odbor naj bi pospeševal prodajo sadja z ustanovitvijo sadne trgovine v Ljubljani. Ker je to spričlo raznih nepremagljivih težkoč nemogoče, se bo društvo omejilo samo na posredovanje pri sadni trgovini. — Združitev vseh strokovnih listov v en list se odkloni. — Društvo naj deluje na to, da se zajec, kot največji škodljivec sadnega drevja črta iz liste divjačine, ki je pod zaščito. — Razne odredbe v »Uradnem listu« in »Poljoprivrednem glasniku«, ki se tičejo sadjarstva in vrtnarstva, naj se priobčjujejo tudi v »Sadjarju in vrtnarju«. — Drevesničarje je treba navajati, da se držijo pri razmnoževanju sadnega drevja sadnega izbora, ki ga je določilo društvo. — Drevesničarje je pravilno od tega, da se bodo obvezali dobavljati sadno drevje v pristnih sortah. — Večina predlogov so zborovalci soglasno sprejeli in naročili odboru, da jih izvede.

G. prof. Priol iz Maribora je v daljšem predavanju poročil o svojem potovanju na Holandsko, kjer je temeljito proučil onotno sadno trgovino, zlasti pa način sortiranja in razpečevanje sadja. Njegovo veleznimivo poročilo so zborovalci z odobravanjem in zahvalo vzeli na znanje.

K slučajnostim je g. inž. Jeglič predlagal, da naj društvo izda vsako leto v maju letopisno reprezentativno število »Sadjarja in vrtnarja«. Več predlagateljev priporoča, naj bi društvo, pospeševalo

tudi gojitev breskev, ki so v Sloveniji popolnoma propadle. Tudi ta dva predloga se bosta po možnosti upoštevala.

Ob 2 popoldne je bilo tri ure trajajoče zborovanje zaključeno.

Izvoz pšenice. Cenijo, da smo od letve pšenice v letu 1925. izvozili do sedaj samo ca 50.000 ton, tako da nam preostaja za izvoz še najmanj 300.000 ton.

Skladišče ogrskih vzorcev v Belgradu. Iz Budimpešte poročajo, da namerava ogrska industrija otvoriti v Belgradu stalno skladišče svojih produktov.

Seznam sejmov in razstav. V pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo je interesentom na vpogled seznam sejmiskih prirediteljev in razstav, ki se bodo vršile v raznih državah v času od januarja do junija 1926.

Izseljeniška statistika za mesec september 1925. Po podatkih izseljeniškega komisariata kraljevine SHS se je v mesecu septembru 1925 izselilo celokupno 155 moških poljedelskih delavcev iz Kraljevine SHS v Francijo. Od izseljenih je 104 iz predelov Hrvaške in Slavonije, 41 iz Dalmacije, 3 iz Slovenije, 3 iz Bosne in Hercegovine in 1 iz Srbije. Celokupno se je od 1. IV. do 30. IX. 1925 izselilo v Francijo 1077 poljedelskih delavcev. Od tega števila odpade na Slovenijo 50. Prvi transport je odšel 1. aprila 1925.

Mednarodna razstava kože in obuče se vrši v Milanu od 22. do 29. t. m. Sedež razstavne uprave je v Milanu, via Principe Umberto 19.

Ukinitev vizuma za promet med Švico in Avstrijo. Na temelju odloka švicarske vlade je izza 1. januarja 1926 ukinjen vizum med Avstrijo in Švico. Državljeni teh dveh držav smejo prekoračiti avstrijsko-švicarsko mejo brez vizuma samo na podlagi rednega potnega lista. Izvzeti so samo oni, ki potujejo v Švico v svrhu zaposlitve, za katere izdaja v vsakem konkretnem primeru dovoljenje Eidg. Fremdenpolizei v Bernu.

Konkurzi v Nemčiji. V letu 1925 je bilo v Nemčiji prijavljenih 10.800 konkurzov napram 5700 v letu 1924 in samo 250 v letu 1923. Leta 1914. je znašalo število prijavljenih konkurzov 7700.

Podaljšanje moratorija v Romuniji. Romunska vlada je s 1. januarjem letos podaljšala za 6 mesecev moratorij, dovoljen romunskim debitarnjem za inozemske dolgeve. Moratorij je bil prvotno sklenjen za tri mesece. Sprememba uvoznih in izvoznih predpisov v Romuniji. Ministrstvo trgovine in industrije je sporočilo naši zbornici za trgovino, obrt in industrijo, da je romunsko ministrstvo trgovine in industrije določilo: 1. da se voda za lase, neparfimirana, tedaj tudi voda za lase imenovana »Royal Windsor« more uvažati v Romunijo brez posebnega odobrenja, toda da je pri uvozu vendar plačati redno carino; 2. za izvoz starega bakra in svinca se določa izvozna carina na 40 lejev od kilograma. Izvoz se bo dovolilo samo na podlagi posebnega odobrenja ministrstva financ.

Razpad latinske denarne unije. Po dosedaj še nepotrjenih vesteh je Belgija prijavila svoj izstop iz latinske denarne unije. Zaradi padca večine valut latinske denarne unije, katere član je tudi Srbija, oz. naša država, je bila pravzaprav unija praktično že brezpomembna in izstop n. pr. Belgije to le še formalno potrjuje.

Umetna volna. Iz Londona prihajajo vesti, da so znanstveniki iznašli način za produkcijo umetne volne. Kakor se sedaj na svetu vedno bolj razširja fabricacija umetne svile, tako mislijo, da se bo uveljavila tudi

produkcija umetne volne. Po novom fabričarskem načinu bi se dale po zelo nizki ceni producirati ogromne količine. Umetna volna bi se izdelovala iz istih snovi kakor umetna svila: iz celuloze in bombažnih odpadkov ter iz umetne svile. Nadalje poročajo, da namerava znana italijanska tvrdka »Snia Viscosa«, ki se bavi s produkcijo umetne svile, ustanoviti v Bradfordu, centru angleške volnene industrije, tvornico za umetno volno, v kateri bi se ta izdelovala na podlagi nekega nemškega patenta.

## Borza

Dne 7. januarja 1926.  
Denar.

Zagreb, Borza radi pravoslavne božice ni poslovala. V današnjem prostem prometu so bili sledeči kurzi: Berlin 13.43—13.445 (13.387—13.487), Italija 228.25 bl. (226.42—228.82), London 274.20 (273.15—275.15), New York 56.40—56.425 (56.10—56.70), Pariz 217 (214.25—218.25), Praga 167.40—167.50 (166.30—168.30), Dunaj 7.9725 (7.918—8.018), Curih 10.92—10.93 (10.87—10.958).

Curih, Belgrad 9.15—9.20 (9.175), Budimpešta 72.40—72.70 (72.50), Berlin 123.20—123.30 (123.10), Italija 20.87—20.92 (20.86), London 25.097—25.107 (25.0875), New York 517.25—517.25 (517.25), Pariz 19.90—20 (19.65), Praga 15.30—15.35 (15.32), Dunaj 72.85—73.05 (73). Bukarešt 2.35—2.40 (2.375), Sofija 3.675—3.725 (3.70), Varšava 60—65 (59.50), Amsterdam 207.70—208.20 (208.15), Bruselj 23.45—23.55 (23.45).

Dunaj, Devize: Belgrad 12.55—12.59, Kodanj 175.50—175.80, London 84.3750—84.4750, Milan 28.50—28.71, New York 708, Pariz 27.22—27.38, Varšava 87.50—87.89. Valute: dolarji 710—714, angleški funt 34—34.48, francoski frank 27.13—27.43, lira 28.45—28.65, dinar 12.50, češkoslovaška kruna 20.97—21.09.

Praga, Devize: Lira 136.172, Zagreb 59.75, Pariz 129.55, London 163.625, New York 33.70.

### Vrednostni papirji.

Ljubljana, 7% invest. posoj. 76.50—78, vojna odškodnina 315—317, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20.22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 210 den., Merkantilna 100—102, zaklj. 102, Slavenska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 den., Veveče 110 den., Stavbna 100—110, Sešir 115—115, zaklj. 115.

Zagreb, Radi pravoslavne božice danes borza ni poslovala. Za vojno odškodnino je bilo slišati kurz 318.

Dunaj, Podon.-savsko-jadr. 602000, Zivno 780000, Alpine 243500, Greinitz 128300, Kranjska industrijska 285100, Trbovlje 422000, Hrv. esk. 15000, Lyskam 150000, Hipobanka 79000, Gutmann 885000, Slavonija 48000.

### Blago.

Ljubljana, Les: Smrekove deske, 20 mm, fco naklad. post. 500 bl., remeljni, jelka bela, 7-7, 8-8, od 4.50 do 6 m, fco Posojina tranz. 580 bl., remeljni 7-7, 8-8, 35-70 40-80.1, II. III., 4 m dolgi, fco Posojina tranz. 550 bl., trami suhi 3-3—5-7, od 4—8 m, fco Posojina tranz. 300 bl., bukovci prazovi 260, 16, 26, 16, po zahtevah nemških drž. železnice, fco Salzburg 50—54. — Zito in poljski pridelki: Pšenica, 76 kg. 3—4%, fco vag. Breško 300 bl. pšenica, 74 kg. 2%, fco vag. sremska post. 290 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. sremska post. 100 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. Breško 152.50 bl., koruza nova, fco vag. naklad. post. 125 bl., oves rešeni, fco vag. slov. post. 100 bl., ajda domača, fco vag. slov. postaja 260 bl., proso rumeno, fco v. naklad. post. 215 bl., otrobi drobni, fco vag. naklad. post. 128 bl., krompir, fco vag. slov. post. 75 bl.

## Meteorološko poročilo.

Ljubljana 308 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

| Čas opazovanja | Barometar v mm | Termometer v C | Psihrom. diferenca v C | Relativ. vlažnost | Padavina v mm |
|----------------|----------------|----------------|------------------------|-------------------|---------------|
| 6./1. 21 h     | 745.7          | 19             | 0.5                    | v. as.            | —             |
| 7./1. 7 h      | 748.3          | —0.5           | 0.4                    | megla             | —             |
| 7./1. 14 h     | 744.8          | 2.5            | 0.7                    | megla             | —             |

## Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisal Jules Verne. — Poslovenil A. D.

Ko se je kapitan Marion zasidral v Otoškem zalivu, je imel namen, postaviti na ladji Castries drug jabor, ker so prejšnjega jesenske nevihte zelo poškodovale. Zato je iskal po notranjčini te dežele, dokler ni 23. maja naletel na gozd mogočnih cedar, dva milj od obrežja in sicer od zaliva, ki je bil le miljo oddaljen od kraja, kjer so se zasidrali.

Tam so začeli delati. Dve tretjini mornarjev s sekirami in drugim orodjem je sekalo drevje in popravljalo pot, ki je vodila iz gozdička do zaliva. Imeli so svoje kolibe. Poleg tega so si napravili še dvoje stavb, prvo na malem otoku Motu-Aro sredi pristanišča, kamor so prepeljali bolnike, kovače in bednjare, drugo pa na suhem kraj morja, poldrugo miljo od ladij; ta je bila v zvezi s tesarskimi kolibami. Na vseh treh krajih so močni, postrežljivi divjaki pomagali mornarjem pri različnem delu.

Doslej kapitan Marion še ni zanemarjal varnostnih odredb, ki mu jih je narekovala zdrava pamet. Divjaki niso smeli nikoli oboroženi na krov, in čolni, ki so šli na suho, so bili dobro zavarovani. Toda Mariona in najnezaupljiveše izmed častnikov je divjaška prijaznost tako preslepila, da je poveljnik ukazal čolne razorožiti. Vseeno je kapitan Crozet nadlegoval Mariono, naj prekliče neumestno odredbo. Marion ga ni hotel poslušati.

Ko so Novozelandci zapazili, da jim poveljnik zapu, so podvojili svojo uslužnost. Njihovi glavarji in častniki so se pobratili. Večkrat je Takuri pripeljal sinčka na krov in mu dovolil, da je preupal noč v kabini. Dne 8. junija je Marion zopet obiskal vse obrežne kraje. Divjaki so ga slovesno proglasili za

»vrhovnega glavarja« vse dežele. Lase so mu v znamenje visoke časti okrašili s štirimi belimi peresi.

Tako je preteklo trinideset dni, odkar sta ladji dospeli v Otoški zaliv. Delo pri jaboru je šlo dobro od rok. Vode so dobivali v zadostni množini iz studenca na otoku Motu-Aro. Kapitan Crozet je osebno vodil dela pri tesarjih. Vse je kazalo, da se bo stvar končala v najlepšem soglasju.

Dne 12. junija ob dveh popoldne so pripravili poveljnikov čoln za ribji lov, ki bi se moral vršiti blizu Takurijeve vasi. V čoln je stopil Marion z dvema mladima častnikoma, Vandricourt in Lehoux po imenu, z enim prostovoljem, z orožnim mojstrom in dvanajstoric mornarjev. Spremljal jih je Takuri s petimi glavarji. Nič ni kazalo na strašno nesrečo, ki bo doletela šestnaest Evropejcev izmed sedemnajstih.

Čoln je zdrsil v morje, zavlil k bregu in tisti, ki so ostali na ladji, so ga kmalu izgubili izpred oči.

Zvečer se kapitan Marion ni vrnil prenočevati na ladjo. Nihče si ni delal radi njegove odsotnosti posebnih skrbi. Mislili so, da je najbrž šel obiskat tesarje in da prenoči v njihovih kolibah.

Naslednje jutro je šla kakor po navadi šalupa z ladje Castries po vodo na otok Motu-Aro. Vrnila se je na krov brez neprilic.

Ob devetih je stražni mornar na Mascarinu zapazil na morju upehanega človeka, ki je z zadnjimi silami plaval proti ladjama. Poslali so mu na pomoč čoln in ga spravili na krov.

Bil je Turner, eden izmed onih, ki jih je bil vzel kapitan Marion s seboj na lov. V boku je krvavel iz dveh ran, ki so mu jih vsekale divjaške sulice. Vrnili se je od vseh sedemnajstih, ki so prejšnji dan zapustili ladjo, čisto sam.

Izpraševali so ga in kmalu izvedeli vse podrobnosti strašne žaloigre.

Čoln nesrečnega Mariona je pristal pri vasi ob sedmih zjutraj. Divjaki so veselo prišli gostom na

proti. Odnegli so častnike in mornarje na ramah na suho, da bi se pri izkrcavanju ne zmočili. Nato so se Francozi razšli po vasi.

Takoj so se divjaki, oboroženi s sulicami, gorjaci in beti, vrgli nanje, deset na enega, in jih pobili. Mornar Turner, ki ga je bil divjak dvakrat sunil s sulico, je ušel sovražnikom in se skril v grmovju. Od tam je bil priča strašnih prizorov. Divjaki so slekli žrtve in jim preprali trebuh, nato pa sesekali na kosce...

V tem trenutku se je Turner neopažen vrgel v morje, kjer ga je po napornem plavanju rešil čoln z Mascarina.

Grozna nesreča je strašno razburila posadko obeh ladij. Začuli so se klic po osveti. Toda predno so se hoteli maščevati za mrtve, je bilo treba misliti na žive. Na suhem je bilo troje oddelkov. Tisoči zmage pijanih ljudožrcv, ki so okusili kri, jih je obkrožalo.

Ker ni bilo na krovu kapitana Crozeta, ki je bil prenočil v kolibah v gozdu, je ukrenil vse, kar je bilo najnujnejšega, prvi častnik na krovu, Duclesmeur. Poslali so k njim z Mascarina čoln s častnikom in oddelkom mornarjev. Ta častnik je imel nalogo, da obvesti tesarje o nevarnosti in jim prihliti na pomoč. Odplul je ob obali, zapazil čoln kapitana Mariono, ki so ga bili potegnili na suho, in pristal k bregu.

Dejali smo že, da kapitana Crozeta ni bilo na krovu; zato ni vedel ničesar o poboju. Ko je proti drugi uri zagledal oddelek, je zašutil nesrečo. Podal se jim je naproti in zvedel vso resnico. Zapovedal je tovarišem, ki so prispeli na pomoč, naj ne povedo ničesar tesarjem, da jim ne vzamejo poguma.

Divjaki so zasedli v gručah vse višje postojanke v okolici. Kapitan Crozet je dal spraviti najvažnejše orodje, ostalo pa je zakopal. Zažgal je kolibe in se začel umikati s šestdesetimi možmi.

Priporočane »Citrilove« knjižnice v Mariboru: 8. zvezek: Orczy Dušica Roman. I. del. 16 Din. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puškavi. Roman. 12 Din. 10. zvezek: Bernetti: Živ pokopani. Povest. 8 Din. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialist. (Od socialist. do duhovnika). 16 Din. 13. zvezek: E. Lešnik: Sumi, sumi Drava. Critice iz mariborske okolice. 5 Din. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice. 7 Din. KOL.

**Specialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana,**

Selenburgova ulica št. 9/1  
Telefon št. 930

**Kot MLI. učenc**  
išče mesta v valjenem  
mlinu zdrav in močan  
fant. - Naslov v upravi  
»Slovenca« pod št. 124.

### Družabnik (-ca)

100.000 Din — za zelo  
dobičkanosno industrijsko  
podjetje v Ljubljani, se  
išče za takoj. - Ponudbe  
pod: »Industrija« št. 122  
na upravo »Slovenca«.

Izvežbanega mesarskega  
pomočnika in učenca ta-  
koj sprejemem. Naslov v  
upravi lista pod št. 128.

**Perfektna kuharica,**  
z dobrimi dolgoletnimi  
spričevali, ki zna tudi  
likati in opravljati hišna  
opravila, se sprejme ta-  
koj pod ugodnimi pogoji.  
Oglasiti se je: **Puhar, eva**  
ul. 14, za Narod. domom.

**ZASTOPNIKOM,**  
agentom itd., brez pred-  
znanja in kapitala, nudi  
visok zaslužek prvoraz-  
redna inozemska trdka.  
Ponudbe pod: **Ertrags-  
reichste Vertretung 9384**  
na »PIRAS«, Prag, Jin-  
driška 18, Češkoslov.

**PENZIIONISTU**  
duhovnemu ali svetne-  
mu, dam v najem na spo-  
lovinu majhno posetje  
blizu mesta in cerkve.  
Lepo opremljeno stano-  
vanje, prosta drva. Kle-  
pove uprava pod št. 177.

**STROJNIK**  
obenem kurjač in klu-  
čavničar, z dobrimi refe-  
rencami, išče službe. Na-  
slov v upravi lista pod  
šifro: »Zanesljiv« št. 133.

**HLAPEC H KONJEM**  
in za poljska dela, mo-  
čan, trezen in pošten,  
star nad 25 let, se išče.  
- Zglasiti se je pri Ivanu  
Kuralt, p. d. pri »Tonhu-  
s«, valjni mlin - Domžale.

### Kurjači!

Tri izprašane **KURJACE**  
za parne kotle sprejme  
takoji **Kemična tovar-**  
**na Moste pri Ljublj.**

### Sobarica

ki je marljiva in poštena,  
se išče za takoj. - Pisme-  
ne ponudbe z označo  
plače na naslov: **VERA**  
**TOMIC, Petrinja, Hrvat.**

### DRVA - ČEBIN

Volova ulica 111. - Telefon 36

### BUKOVH DRV

kupim več vagonov. Po-  
nudbe pod: **Plačilo takoj**  
na upravo »Slovenca«.

### Naprodaj antična perzijska preproga.

Izredno lepe barve in  
vzorca. Ogleda se: **Gre-  
gorčičeva 12/II, levo** —  
**MARIBOR.** 108

### Motor

(Sauggasmotor) kurjava z  
ogljem, iz tovarne **Langen  
& Wolf, 8 HP.** v izvrst-  
nem stanju, radi vpoljave elek-  
trike, takoj naprodaj. —  
**Vinko TAMM, Ptuj.** 50

Staro, neporabno

### umetno zobovje

(garniture in posamezni  
zobje) se kupujejo v ho-  
telu **Tratnik, v sobi št. 4,**  
dne 7., 8. in 9. jan. od 9.  
do 13. in od 15.—18. ure.

### Tovorni avto

znam. »Mercedes«, v naj-  
boljšem stanju, prodam. —  
Naslov se izve v upravi  
»Slovenca« pod št. 101.

### OVCJO VOLNO

lepo, kupim. Naslov pri  
upravi lista pod št. 834.

### ALOJZIJ BERNIK

Škofja Loka 54, priporoča  
veliko zalogo rožnih

### GLAVNIKOV

Lasna izdelovalnica. Do-  
bro blago, cene zmerno.

### IZJAVA.

Podpisana izjavljam, da  
nisem plačnica za dolgo-  
ve, ki bi jih kdorkoli na-  
pravil na moje ime in na  
moj račun.

**Rika Krašovec**  
Novi Vodmat št. 232.

### Zatekel se je

voljši pes. — Več pove  
**Valentin Nož, Škofjaloka**  
(sp. Karlovec) 28. 105

Prodam dobro ohranjen,  
kompl. orlovski krol. —  
Naslov v upravi pod: 126

### Prodam pianino

dobro vglazen. Ponudbe  
upravi pod: **Pianino 131.**

### Lokal se išče

v sredini mesta proti od-  
škodnini. - Ponudbe na  
upravo pod: »Lokal 33«.

### Poravnajte naročnino!

### OBJAVA.

Načelstvo podpisane zadruga  
javlja vsem svojim p. n. na-  
ročnikom, da je njen dosednji  
poslovodja g. **Jesip Lojk** z dnem 31. decembra  
1925 izstopil iz službenega razmerja naše zadruga.  
Kakor doslej, bo tudi v bodoče skrb načelstva, da  
bo svoje naročnike skušalo zadovoljiti s priznani  
najboljšimi izdelki in solidnimi cenami.

Vič-Glince, dne 4. januarja 1926.

**PRODUKTIVNA ZADRUGA**  
**LJUBLJANSKIH MIZARJEV.**

## Inserirajte v »Slovenca«!

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da  
je po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala naša  
dobra mamica, stara mamica, teta itd., gospa

### Alojzija Laznik

žena delovodje v Rajhenburgu.

**Franc Laznik, soprog.** — **Mirko, Ivan in Franc, sinovi.** —  
**Milka Jesenček, Marija Belina, Lojzika dr. Jeršterlova, Fran-**  
**čiška Frank in Rozika Murnik, hčerke.**

Vsem, ki so blago pokojnico spremlili na njeni zadnji poti  
ali se je spomnili z venci in z nami sočustvovali, iskrena hvala.

Horastnik, dne 5. januarja 1926.

Zalujoči ostali.

Potrji globoke žalosti sporočamo tuž-  
no vest, da je naša ljubljena mama, stara  
mama, sestra, tašča in teta, gospa

### Rozalija Kaps

vdova adjutanta tobačne tovarne

dne 7. januarja 1926 po dolgotrajni bo-  
lezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno  
v Gospodu zaspala. — Pogreb drage po-  
kojnice bo v soboto dne 9. januarja 1926  
ob pol 4. uri iz mrtvašnice pri sv. Kri-  
štofu na pokopališče pri Sv. Križu.  
Sveta maša zadušnica se bo brala v  
cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, dne 7. januarja 1926.

Zalujoči ostali.

**Marija Trnkóczy pl. Zaszkal** naznanja v svojem in v imenu svojih  
otrok tužno vest, da je dne 6. januarja zvečer preminul naš ljubljani  
sin, brat in stric, gospod

### Uhalo Trnkóczy pl. Zaszkal

Pogreb nepozabnega se vrši v petek dne 8. januarja ob treh  
popoldne iz deželne bolnice na evangeliško pokopališče.

Ljubljana, dne 7. januarja 1926.

Zalujoči ostali.

## Anton Praprotnik

posestnik in gostilničar

v 47. letu starosti, po dolgem trpljenju, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v soboto ob pol 4. uri  
popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Radovljica, dne 7. januarja 1926.

Zalujoči ostali.

### MINISTARSTVO ŠUMA I RUDNIKA

Generalna direkcija Šuma  
Broj 44.825.

## Oglas

**o zakupu postrojenja za dobavo i preradu  
drveta. Šumsko-Industrijskog Preduzeća  
Dobrljin -- Drvar A. D. i o prodaji drva.**

Ministar Šuma i Rudnika kao zastupnik državnog erara  
Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji je vlasnik svih akcija  
Šumsko-Industrijskog Preduzeća Dobrljin - Drvar A. D., odre-  
đuje na osnovu ovlaštenja Ministarskog Saveta od 15. decem-  
bra 1925 kod Ministarstva Šuma i Rudnika na dan 1. marta  
JAVNU OFERTALNU LICITACIJU:

1. ZA ZAKUP svih postrojenja Šumskog-Industrijskog Pred-  
uzeća Dobrljin - Drvar A. D., koja služe za šumski posao i omu-  
gućuju šumski rad kao: šumske željeznice, koturače, čekrke,  
kranove sa pogonom, strugare u Dobrljinu i u Drvaru, gradje-  
vine i postrojenja za pavljenje i za splavljenje, stovarište u  
Šibeniku sa svima napravama, gradnjama i prevoznim (utovar-  
nim) sredstvima na vodi i na suhu, sve šumske, pilanske i  
stovarišne magacine i konzumne zgrade činovničke, radničke i  
manipulacione zgrade u šumi, u šumskim kolonijama, kod pila-  
ne i na stovarištima, šumske lokomotive i šumski prevozni park  
i zemljišni posed, koji je sa gornjim postrojenjima i zgradama u  
vezi, po inventarnom iskazu »B«.

2. ZA PRODAJU četinjastog i lisnatog drveta u državnim  
šumskim kompleksima: Grmeč planini, Risovcu, Osječenici, Kle-  
kovači, Crnoj Gori, Čardaku, Plivi, Janju, Malovan - Osječenici-  
Kujači, Staretni donjoj i gornjoj Vijenac - Šatoru i Jedovniku sa  
aproksimativnom drvnom masom od:

11.175.000 m<sup>3</sup> četinjastih; i

5.950.000 m<sup>3</sup> bukovih i inih lisnatih drveta.

Kod licitacije mogu učestvovati samo oni, koji su po za-  
konu ovlašteni da uglavljaju ugovore i nijesu u vrijeme licitacije  
dužnici državnog erara, nadalje koji nijesu zbog kršenja ugo-  
vora ili iz kojeg drugog razloga isključeni od erarskih pred-  
uzeća i nijesu u sporu sa državnim erarom.

Vadij za učestvovanje kod licitacije iznaša 4.000.000 (četiri  
milijona) dinara u gotovom.

Primaju se samo pismene ponude, koje glase na zakupninu  
objekata pod I. i na kupnju drveta iz svih šumskih područja na-  
vedenim pod tačkom 2., koje moraju prispjeti Ministarstvu Šu-  
ma i Rudnika o Beogradu do 1. marta 1926 godine do 10 sati  
prije podne.

Neće se uvažiti ponude, koje docnije stignu, zatim ponude  
bez propisanog vadija ili brzojavne ponude, nadalje naknadne  
ponude i očitovanja.

Zakupni ugovor kao i eksploatacioni ugovor trajeće 40 god.  
Ponuditi treba:

- ad 1. godišnju zakupninu u zlatnim dinarima;
- ad 2. šumsku taksu u šumi na panju u zlatnim dinarima;
- a) po 1 m<sup>3</sup> četinjastog tehničkog drveta,
- b) po 1 m<sup>3</sup> bukovog tehničkog drveta,
- c) po 1 m<sup>3</sup> javorovog, jasenovog i brijestovog teh. drveta,
- d) po 1 m<sup>3</sup> javorovog i jasenovog šarenog (djeverastog)  
drveta,
- e) po 1 prostornom metru lisnatih ogrevnih drveta.

Svi avansi na kupovninu i na prinose za pošumljavanje i  
sve svote, koje rezultiraju iz obračuna, nadalje obroci na za-  
kupninu plaćaću se u dinarima, na bazi tečaja, kojega će dinar  
imati na dan dospjelosti plaćanja prema zlatnom švicarskoj  
franku, a koji će se ustanoviti prema tečaju na Beogradskoj  
Berzi, odnosno pod uvjetima navedenim u uslovima licitacije.

Ponuda ima da sadrži:

a) Ime i prezime, zatim zanimanje i boravište nudioca te  
njegov svojeručni potpis i očitovanje, da je samostalan, ili kad  
nudi koja firma, njezino ime i njezin potpis prema upisu  
u trgovačkom registru i mjesto gdje joj je sjedište.

b) Očitovanje, da nudioc potpuno poznaje sve uslove i da  
im se bezuvjetno podvrgava.

Ponude nesmiju da su ograničene bilješkama, koje se ne  
podudaraju sa uslovima.

Svaka ponuda mora biti taksirana sa 100 dinara i mora  
joj biti priložena potvrda od Narodne Banke o Beogradu, da  
je nudioc položio u korist Ministarstva Šuma i Rudnika odre-  
đjeni vadij sa pravom raspoloživosti za Ministarstvo za vri-  
jeme, dok se donese konačno riješenje o predmetnoj licitaciji.

Vadij će se nudiocu, koji je postao dostalcem, uračunati u  
kauciju, koju treba da dadne prema uslovima zakupnog i eks-  
ploatacionog ugovora, a ostalima će se vratiti na njihov trošak  
i pogibao, čim budu riješene ponude što su stigle. Ministarstvo  
Šuma i Rudnika ne prima na se nikakovu obavezu o ukama-  
čenju vadija, koje će nudioci položiti kod Narodne Banke.

Ponude valja dobro zapečatiti, a da se spreči otvaranje  
prije roka licitacije, valja na njih spolja staviti napis: »Ofert  
za zakup šipada i za kupnju drveta« sa adresom Ministrstva  
Šuma i Rudnika u Beogradu.

Reflektantima je dozvoljeno, da prije licitacije razgledaju  
predmete zakupa i šumska područja uz legitimacije, koje izdaje  
samo Ministarstvo Šuma i Rudnika.

Obavještenja se na zahtev daju, koliko je to dopušteno,  
kod Generalne Direkcije Šuma u Odeljenju za Bosnu i Herce-  
govinu u Beogradu. — Tamo se mogu počam od 10. januara 1926  
god. kupiti potpuni uslovi licitacije i uglave ugovora.

Ministar Šuma i Rudnika pridržaje si izrekom pravo, da  
po svom rasudjenju bez obzira na to, kolika je koja ponuda za  
kupnju i zakup, slobodno bira između prispjelih ponuda ili da  
sve ponude odbaci, a da ne spominje razloga.

Beograd, 29. decembra 1925.

Ministar Šuma i Rudnika:

**Dr. Nik. Nikić s. r.**

Urednik: **Franc Terzaglav.**